

Ֆինանսական հաշվետվություններ և
անկախ աուդիտորի եզրակացություն

«Մելլաթ բանկ» Փակ Բաժնետիրական
Ընկերություն

31 դեկտեմբերի 2012թ.

Բովանդակություն

	Էջ
Անկախ աուդիտորի եզրակացություն	1
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	4
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	5
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	6
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	7

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

«Մելլաթ բանկ» ՓԲԸ-ի բաժնետիրոջը և Խորհրդին.

Մեր կողմից իրականացվել է «Մելլաթ բանկ» փակ բաժնետիրական ընկերության («Բանկ») կից ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտ, ընդ որում այդ հաշվետվությունները ներառում են 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը և այլ ծանոթագրություններ:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Բանկի ղեկավարությունը պատասխանատու է ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտներին համապատասխան ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար: Այդ նպատակով ղեկավարությունը սահմանում է անհրաժեշտ վերահսկողության համակարգ, որը թույլ է տալիս պատրաստել ֆինանսական հաշվետվություններ, որոնք ազատ են խարդախության կամ սխալի արդյունքում էական խեղաթյուրումից:

Աուդիտորի պատասխանատվություն

Մենք պատասխանատու ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան մեր կողմից իրականացված աուդիտի հիման վրա նշված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ մեր արտահայտած կարծիքի համար: Այդ ստանդարտներով պահանջվում է աուդիտը պլանավորել և անցկացնել՝ ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրումներից զերծ լինելու վերաբերյալ ողջամիտ երաշխիքներ ձեռք բերելու նպատակով:

Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են ֆինանսական հաշվետվություններում ու համապատասխան ծանոթագրություններում արտացոլված տվյալները հիմնավորող փաստերի ձեռքբերման նպատակով մշակված ընթացակարգեր, որոնց ընտրությունը կախված է խարդախությունների և սխալների հետևանքով ֆինանսական հաշվետվություններում էական խեղաթյուրումների ռիսկերի առկայության վերաբերյալ աուդիտորական գնահատումներից: Ռիսկերի գնահատումները կատարելիս՝ աուդիտորը մշակում է համապատասխան ընթացակարգեր ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար կիրառվող ներքին վերահսկողության գնահատման, այլ ոչ թե ընկերության ողջ ներքին վերահսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք կազմելու համար: Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են նաև կիրառված հաշվապահական հաշվառման սկզբունքների և ղեկավարության կողմից կատարված գնահատումների, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացման գնահատումը:

Մենք համոզված ենք, որ ձեռք ենք բերել բավականաչափ համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Կարծիք

Մեր կարծիքով ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են «Մելլաթ բանկ» փակ բաժնետիրական ընկերության՝ 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների ու դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների:

Գագիկ Գյուլբուդադյան

Արմեն Վանյան

Տնօրեն-բաժնետեր

Աուդիտոր

Գրանթ Թորնթոն ՓԲԸ
25 փետրվարի, 2013թ.
ք. Երևան

Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ		2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար	2011թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար
	Ծանոթ.		
Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	6	884,966	3,435,481
Տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	6	(19,239)	(1,555,278)
Զուտ տոկոսային եկամուտներ		865,727	1,880,203
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ	7	197,192	223,992
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	7	(2,316)	(4,063)
Զուտ կոմիսիոն և այլ եկամուտներ		194,876	219,929
Արտարժույթով գործառնություններից զուտ եկամուտ	8	92,009	481,236
Այլ եկամուտներ	9	20,525	228,856
Վարկային կորուստների հակադարձում	10	66,369	566,939
Անձնակազմի գծով ծախսեր	11	(424,975)	(375,756)
Հիմնական միջոցների մաշվածություն	18	(32,333)	(30,625)
Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա	19	(2,320)	(3,283)
Այլ ծախսեր	12	(190,864)	(259,243)
Շահույթ մինչև հարկում		589,014	2,708,256
Շահութահարկի գծով ծախս	13	(124,168)	(551,114)
Տարվա շահույթ		464,846	2,157,142
Այլ համապարփակ եկամուտ			
Հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստի ճշգրտում		5,141	-
Այլ համապարփակ եկամուտին վերաբերող բաղկացուցիչ մասի շահութահարկ		(1,029)	-
Տարվա այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք առանց հարկերի		4,112	-
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք		468,958	2,157,142

7-ից 58 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	Ծանոթ.	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	14	1,659,790	8,861,706
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	15	2,831,169	10,034,109
Հաճախորդներին տրված վարկեր	16	3,889,167	2,076,424
Ներդրումային արժեթղթեր			
- Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	17	19,140	19,140
- Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	17	4,517,884	3,034,118
Կանխավճարներ շահութահարկի գծով		291,673	-
Բռնագանձված գույք	20	1,343,925	1,343,925
Հիմնական միջոցներ	18	900,048	800,200
Ոչ նյութական ակտիվներ	19	5,183	7,503
Այլ ակտիվներ	21	21,643	192,634
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ակտիվներ		15,479,622	26,369,759
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Պարտավորություններ			
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	22	2,429,487	13,372,401
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	23	2,192,148	1,991,254
Ընթացիկ հարկի գծով պարտավորություն		-	570,709
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	13	126	15,579
Այլ պարտավորություններ	24	112,069	142,982
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ պարտավորություններ		4,733,830	16,092,925
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	25	6,850,000	6,850,000
Գլխավոր պահուստ		230,158	117,665
Այլ պահուստներ		5,562	1,450
Չբաշխված շահույթ		3,660,072	3,307,719
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ սեփական կապիտալ		10,745,792	10,276,834
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		15,479,622	26,369,759

Ֆինանսական հաշվետվությունները՝ ներկայացված 3-ից 58 էջերում, հաստատվել են Բանկի խորհրդի կողմից 24.02.13թ., և ստորագրվել են Բանկի գործադիր տնօրենի և գլխավոր հաշվապահի կողմից:

7-ից 58 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Գործադիր տնօրեն
 Մ. Բաղերի

Գլխավոր հաշվապահ
 Ա. Գրիգորյան

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	Բաժնետիրական կապիտալ	Գլխավոր պահուստ	Հիմնական միջոցների գծով վերագնահատման պահուստներ	Զբաղիված շահույթ	Ընդամենը
Հաշվեկշիռը 2011թ. հունվար 1-ի դրությամբ	<u>6,850,000</u>	<u>72,716</u>	<u>2,198</u>	<u>1,194,778</u>	<u>8,119,692</u>
Հատկացում պահուստին	-	44,949	-	(44,949)	-
Սեփականատերերի հետ գործարքներ	-	44,949	-	(44,949)	-
Տարվա շահույթ	-	-	-	2,157,142	2,157,142
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք					
Հիմնական միջոցների իրացումից պահուստի ճշգրտում	-	-	(748)	748	-
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	(748)	2,157,890	2,157,142
Հաշվեկշիռը 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>6,850,000</u>	<u>117,665</u>	<u>1,450</u>	<u>3,307,719</u>	<u>10,276,834</u>
Հատկացում պահուստին	-	112,493	-	(112,493)	-
Սեփականատերերի հետ գործարքներ	-	112,493	-	(112,493)	-
Տարվա շահույթ	-	-	-	464,846	464,846
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք					
Հիմնական միջոցների վերագնահատումից պահուստի ճշգրտում	-	-	5,141	-	5,141
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքին վերաբերող բաղկացուցիչ մասի շահութահարկ	-	-	(1,029)	-	(1,029)
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	4,112	464,846	468,958
Հաշվեկշիռը 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>6,850,000</u>	<u>230,158</u>	<u>5,562</u>	<u>3,660,072</u>	<u>10,745,792</u>

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար	2011թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար
Գործառնական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Շահույթ մինչև հարկումը	589,014	2,708,256
<i>Ծշգրտումներ</i>		
Մաշվածության և ամորտիզացիոն մասհանումներ	34,653	33,908
Հիմնական միջոցների օտարումից վնաս	1,479	-
Վարկային կորուստների հակադարձում	(66,369)	(566,939)
Ստացվելիք տոկոսներ	(14,909)	3,464
Վճարվելիք տոկոսներ	(387,378)	25,653
Ոչ առևտրային ակտիվների և պարտավորությունների արտարժույթային վերագնահատումից եկամուտ	(9,212)	(9,227)
Դրամական հոսքեր նախքան գործառնական ակտիվներում և պարտավորություններում փոփոխությունները	147,278	2,195,115
<i>(Ավելացում)/նվազում գործառնական ակտիվներում</i>		
Պահանջներ ՀՀ ԿԲ նկատմամբ	3,520	(20)
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	5,499,414	11,255,202
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	(1,706,411)	1,743,737
Այլ ակտիվներ	5,667	15,174
<i>Ավելացում/(նվազում) գործառնական պարտավորություններում</i>		
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	108,722	(859,611)
Այլ պարտավորություններ	(31,453)	90,291
Զուտ դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից մինչև շահութահարկը	4,026,737	14,439,888
Վճարված շահութահարկ	(837,993)	(289,377)
Գործառնական գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	3,188,744	14,150,511
Ներդրումային գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Ներդրումային արժեթղթերի (առք)/մարում	(1,483,766)	1,164,401
Հիմնական միջոցների առք	(129,877)	(242,854)
Հիմնական միջոցների վաճառք	1,358	1,216
Ներդրումային գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	(1,612,285)	922,763
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Ֆինանս. կազմակերպ. վարկերի մարում	(10,766,377)	(10,474,202)
Ֆինանսական գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	(10,766,377)	(10,474,202)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/(նվազում)	(9,189,918)	4,599,072
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ	10,893,897	6,058,737
Արտարժույթի փոխարկման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	158,634	236,088
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ (ծանոթ.14)	1,862,613	10,893,897
Լրացուցիչ տեղեկատվություն		
Ստացված տոկոսներ	870,057	3,438,945
Վճարված տոկոսներ	(368,139)	1,580,931

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից Ծանոթագրություններ

1 Գործունեության բնույթը և ընդհանուր տեղեկություններ

«Մելլաթ բանկ» ՓԲԸ (այսուհետ՝ Բանկ) հիմնվել է 02.09.1997 թվականին և հանդիսանում է փակ բաժնետիրական ընկերություն՝ գործելով Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության շրջանակներում: Բանկը գրանցվել է 02.09.1997թ. ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից N 78 արտոնագրային համարով:

Բանկի հիմնական գործունեությունը վարկավորումը և ավանդների ընդունումն է, (ՀՀ-ում և արտերկրներ փոխանցումների և փոխարկման գործարքների իրականացումը), ինչպես նաև իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց արտարժուրային և այլ բանկային ծառայությունների մատուցումը:

Բանկի գլխավոր գրասենյակը գտնվում է Երևանում: Բանկը մասնաճյուղեր չունի: Բանկի իրավաբանական հասցեն է՝ ՀՀ ք.Երևան 0010 Ամիրյան փողոց 6:

2 Գործարար միջավայր

Հայաստանում շարունակական բնույթ են կրում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները: Որպես զարգացող շուկա, Հայաստանում բացակայում են կատարյալ գործարար միջավայր և համապատասխան ենթակառուցվածքներ, որոնք սովորաբար գոյություն ունեն ազատ շուկայական տնտեսություն ունեցող երկրներում: Բացի դրանից, տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել գործառնությունների ծավալները ֆինանսական շուկաներում, և ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները կարող են չհամապատասխանել իրականացրած գործարքներին: Հետագա տնտեսական զարգացման հիմնական խոչընդոտը տնտեսական և ինստիտուցիոնալ զարգացման ցածր մակարդակն է՝ զուգակցված տարածաշրջանային անկայունությամբ, կենտրոնացված տնտեսական հենքով:

Համաշխարհային տնտեսության աճի նվազման կանխատեսումներով պայմանավորված դեռևս առկա են անորոշություններ ՀՀ հետ համագործակցող երկրների տնտեսությունների վիճակի առումով, ինչը կարող է հանգեցնել արտերկրից ոչ առևտրային դրամային փոխանցումների կրճատմանը, ինչպես նաև հանքահումքային ապրանքների միջազգային գների անկմանը, ինչից Հայաստանի տնտեսությունը գտնվում է մեծ կախման մեջ: Շուկայական ավելի խիստ ճնշումը կարող է հանգեցնել Հայաստանի տնտեսության, ինչպես նաև Բանկի վիճակի վատթարացման: Այնուամենայնիվ, քանի դեռ այս անորոշություններում առկա դատողություններն ու ենթադրությունները շատ են, դեկավարությունը չի կարող վստահաբար հաշվարկել, թե ինչ չափով դրանք կարող են ազդեցություն ունենալ Բանկի ակտիվների և պարտավորությունների մնացորդային արժեքի վրա:

Հետևաբար, Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունները չեն ճշգրտվել դրանց հնարավոր ազդեցությամբ:

Տարածաշրջանային աշխարհաքաղաքական զարգացումներ

ՄԱԿ-ի անվտանգության Խորհրդի կողմից Իրանի Իսլամական Հանրապետության նկատմամբ ընդունված պատժամիջոցներն իրենց ազդեցությունը թողեցին Իրանական

բանկային համակարգի գործունեության վրա: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Բանկի միակ բաժնետերը հանդիսանում է Իրանի Իսլամական Հանրապետության «Սեյլաթ բանկ» ԲԲԸ-ն՝ ՄԱԿ-ի կողմից ընդունված պատժամիջոցների հետևանքները տարածվեցին նաև Բանկի վրա: Պատժամիջոցների կիրառմամբ պայմանավորված էականորեն կրճատվեցին Բանկի գործունեության ոլորտները: Բանկի ղեկավարությունը համոզված է, որ նշված սահմանափակումները չեն կարող ազդեցություն ունենալ Բանկի գործունեության անընդհատության վրա:

3 Հաշվետվությունների պատրաստման հիմքերը

3.1 Համապատասխանությունը

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ), որոնք հաստատվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից և Սեկնաբանությունների՝ հաստատված Ֆինանսական Հաշվետվությունների Սեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի կողմից (ՖՀՄՄԿ):

3.2 Չափման հիմքերը

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների, ինչպես նաև վաճառքի համար մատչելի ակտիվների համար, բացառությամբ այն ակտիվների, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել: Այլ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, ինչպես նաև ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված կամ պատմական արժեքով՝ բացառությամբ որոշ հիմնական միջոցների, որոնք հաշվառվում են վերագնահատված արժեքով:

3.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Բանկի գործառնական արժույթը դա այն հիմնական տնտեսական միջավայրի արժույթն է, որտեղ գործում է Բանկը: Բանկի գործառնական և ներկայացման արժույթ է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության դրամը (այսուհետ՝ ՀՀ դրամ), քանի որ այս արժույթն է լավագույն կերպով արտացոլում ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Բանկի գործարքների տնտեսական բովանդակությունը: Բանկը պատրաստում է իր հաշվետվությունները ՀՀ գործող օրենսդրության և հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների պահանջներին համապատասխան: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Բանկի հաշվառման գրանցումների վրա, որոնք ճշգրտվել և վերադասակարգվել են ՖՀՄՍ-ին համապատասխանեցնելու նպատակով: Ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով՝ հազարների ճշտությամբ: ՀՀ սահմաններից դուրս դրամը ազատ փոխարկելի չէ:

3.4 Վերախմբավորում

Անհրաժեշտության դեպքում համադրելի թվերը վերախմբավորվել են համապատասխան հոդվածներում՝ ընթացիկ ժամանակաշրջանում ներկայացման փոփոխությունների հետ համադրելիությունն ապահովելու և Բանկի ֆինանսական վիճակը և համապարփակ ֆինանսական արդյունքները ավելի լավ հասկանալու նպատակով: Ստորև ներկայացված աղյուսակում ցույց են տրված նախորդ ժամանակաշրջանում ներկայացված հոդվածները մինչև վերախմբավորումը, վերախմբավորման արդյունքում կատարված ճշգրտումը և վերախմբավորված վերջնական հոդվածները:

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության վերախմբավորում

Հազար ՀՀ դրամ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Վերախմբավորման արդյունք	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (վերախմբավորված)
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Բռնագանձված գույք	-	1,343,925	1,343,925
Այլ ակտիվներ	1,536,559	(1,343,925)	192,634
	<u>1,536,559</u>	<u>-</u>	<u>1,536,559</u>
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Վճարվելիք գումարներ	861	(861)	-
Շահութահարկի գծով պարտավորություն	-	570,709	570,709
Այլ պարտավորություններ	712,830	(569,848)	142,982
	<u>713,691</u>	<u>-</u>	<u>713,691</u>

Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների հաշվետվության վերախմբավորում

Հազար ՀՀ դրամ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Վերախմբավորման արդյունք	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (վերախմբավորված)
Տոկոսային եկամուտներ	855,999	2,579,482	3,435,481
Այլ եկամուտներ	2,808,338	(2,579,482)	228,856
Վարկային կորուստների արժեզրկման հակադարձում	568,254	(1,315)	566,939
Անձնակազմի գծով ծախսեր	-	(375,756)	(375,756)
Հիմնական միջոցների մաշվածություն	-	(30,625)	(30,625)
Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա	-	(3,283)	(3,283)
Այլ ծախսեր	-	(259,243)	(259,243)
Ընդհանուր վարչական ծախսեր	(593,693)	593,693	-
Այլ գործառնական ծախսեր	(76,529)	76,529	-
	<u>3,562,369</u>	<u>-</u>	<u>3,562,369</u>

3.5 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխություններ

Ընթացիկ տարում Բանկն ընդունել է իր գործունեության համար համապատասխան և 2012թ. հունվարի 1-ից սկսվող ժամանակաշրջանի համար կիրառելի նոր և վերանայված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք հրապարակվել են Հաշվապահական Հաշվառման Սիջազգային Ստանդարտների Խորհրդի («ՀՀՄՄԽ») և ՀՀՄՄԽ-ի Հաշվետվությունների Մեկնաբանման Հանձնաժողովի («ՀՄՀ») կողմից:

Միակ փոփոխությունը, որ ազդեցություն է ունեցել ֆինանսական հաշվետվությունների վրա, ՖՀՄՄ 2010թ. բարեփոխումներից ՖՀՄՄ 7-ի փոփոխությունների ընդունումն է, որը ներկայացված է ստորև.

ՖՀՄՄ 7 (փոփոխություններ) Ֆինանսական ակտիվների փոխանցում

Փոփոխության նպատակն է օգնել ֆինանսական հաշվետվություններ օգտագործողներին գնահատելու ֆինանսական ակտիվների գծով բարդ փոխանցումների ռիսկայնությունը և այս ռիսկերի ազդեցությունը կազմակերպության ֆինանսական վիճակի վրա: Պահանջվող լրացուցիչ բացահայտումները նախատեսված են տեղեկատվության տրամադրման համար, որոնք թույլ են տալիս օգտագործողներին՝

- Հասկանալ ոչ ամբողջապես ապաճանաչվող փոխանցված ֆինանսական ակտիվի և դրա հետ կապված պարտավորության միջև հարաբերությունը
- Գնահատել ամբողջապես ապաճանաչված ֆինանսական ակտիվներում հաշվետու կազմակերպության անընդհատ ներգրավվածության հետ կապված ռիսկերը և դրանց բնույթը

Այս փոփոխությունն ուժի մեջ է մտել 2011թ. հուլիսի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

3.6 Բանկի կողմից դեռևս չկիրառվող ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մույն ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվա դրությամբ լույս են տեսել մի շարք նոր ստանդարտներ, գործող ստանդարտների վերաբերյալ փոփոխություններ և մեկնաբանություններ, որոնք դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Բանկը վաղաժամկետ չի ընդունել այդ ստանդարտներից և մեկնաբանություններից որևէ մեկը:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ կիրառելի նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները կընդունվեն Բանկի կողմից՝ դրանց ուժի մեջ մտնելու օրվան հաջորդող առաջիկա ժամանակաշրջանում: Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների համար կիրառելի նոր ստանդարտների փոփոխություններն ու մեկնաբանությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացվում է ստորև: Թողարկվել են նաև այլ նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ, որոնք ըստ կանխատեսման էական ազդեցություն չեն ունենա Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Նոր ստանդարտներ, փոփոխություններ և գոյություն ունեցող ստանդարտների մեկնաբանություններ, որոնք դեռ ուժի մեջ չեն մտել

ՀՀՄՍ 32 (փոփոխություն) Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

ՀՀՄՍ 32-ի փոփոխությունները ներառում են կիրառման ուղեցույց ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցման համար ՀՀՄՍ 32-ի չափանիշների կիրառման ընթացքում անհամապատասխանությունների վերաբերյալ հետևյալ երկու բնագավառներում.

- «Տվյալ պահին ունի հաշվանցման իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք» դրույթի իմաստը՝ փոփոխությունները պարզաբանում են, որ հաշվանցման իրավունքը պետք է իրավաբանորեն ամրագրված լինի կազմակերպության բնականոն գործունեության ընթացքում, կազմակերպության և բոլոր մնացած կողմերի անվճարունակության և սնանկացման դեպքում, և այդ իրավունքը պետք է առկա լինի բոլոր կողմերի համար:
- Քանի որ գործնականում ՀՀՄՍ 32-ում առկա «միաժամանակյա մարման» մեկնաբանության գործնական կիրառման մեջ առկա էր բազմազանություն, ուստի ՀՀՄՍԽ-ն պարզաբանեց գուտ մարման սկզբունքը և ներառեց համախառն մարման համակարգի օրինակ՝ ՀՀՄՍ 32-ի գուտ մարման չափանիշին բավարարող բնութագրիչներով:

Փոփոխությունները ուժի մեջ են մտնում 2014թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար և ենթական են հետընթաց կիրառման:

ՖՀՄՄ 9 Ֆինանսական գործիքներ

ՀՀՄՄ-ն նպատակ ունի փոխարինել ՀՀՄՄ 39 «Ֆինանսական գործիքներ՝ ճանաչումը և չափումը», ամբողջապես: Փոխարինող ստանդարտը (ՖՀՄՄ 9) թողարկվում է փուլերով: Մինչ այսօր, լույս են տեսել ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ճանաչման, դասակարգման, չափման և ապահովագրման գլուխները: Արժեզրկման մեթոդաբանության և հեջավորման հաշվառման հետ կապված գլուխները դեռ մշակման փուլում են:

ՀՀՄՄ-ն թողարկել է ՖՀՄՄ 9-ի փոփոխություն, որով ՖՀՄՄ-ի կիրառման պարտադիր ժամկետը հետաձգվել է 2013թ-ի հունվարի 1-ից մինչև 2015թ-ի հունվարի 1-ը: Սա նշանակում է, որ ՀՀՄՄ 39-ի փոխարինման ծրագրի բոլոր փուլերը այժմ կունենան միևնույն պարտադիր կիրառման ժամկետը: Փոփոխությունները նաև ազատում են համեմատական ֆինանսական հաշվետվությունների վերաներկայացման պահանջից ՖՀՄՄ 9-ի կիրառման համար: Այս ազատումը նախկինում հասանելի էր միայն այն ընկերություններին, որոնք նախընտրում են կիրառել ՖՀՄՄ 9-ը մինչև 2012թ.: Այժմ կպահանջվեն նաև հավելյալ անցումային բացահայտումներ՝ ստանդարտի առաջին անգամ կիրառման ընկալմանն օժանդակելու համար:

Ղեկավարությունը դեռ պետք է գնահատի այս նոր ստանդարտի ազդեցությունը Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՖՀՄՄ 13 Իրական արժեքի չափումը

ՖՀՄՄ 13-ը չի ազդում նրա վրա, թե որ ակտիվները պետք է չափվեն իրական արժեքով, սակայն հստակեցնում է իրական արժեքի սահմանումը և տրամադրում է իրական արժեքի չափման վերաբերյալ ուղեցույց և ընդլայնված բացահայտումներ: Այն ուժի մեջ կմտնի 2013թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Այս ՖՀՄՄ-ն պետք է հետևողականորեն կիրառել և կարիք չկա ներկայացնել համեմատական տեղեկատվություն՝ տրամադրված նախքան այս ՖՀՄՄ-ի սկզբնական կիրառման ժամանակաշրջանների համար: Բանկի ղեկավարությունը դեռ պետք է գնահատի այս նոր ստանդարտի ազդեցությունը ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՀՀՄՄ 1 Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում

ՀՀՄՄ 1-ի փոփոխությունները պահանջում են կազմակերպությանը այլ համապարփակ եկամուտներում ներկայացված տարրերը խմբավորել այնպիսի խմբերի, որոնք մնացած ՖՀՄՄ-ների համաձայն. ա) հետագայում չեն վերադասակարգվելու շահույթի կամ վնասի և բ) հետագայում վերադասակարգվելու են շահույթի կամ վնասի, երբ առաջանան որոշակի պայմաններ: Այն ուժի մեջ կմտնի 2012թ. հուլիսի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Բանկի ղեկավարությունը ակնկալում է, որ սա կփոխի այլ համապարփակ եկամուտների տարրերի ընթացիկ ներկայացումը, սակայն չի ազդի դրանց չափման և ճանաչման վրա:

Տարեկան բարեփոխումներ 2009-2011թթ.

2009-2011թթ-ի բարեփոխումները ուժի մեջ կմտնեն 2013թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, թեև հնարավոր է նաև դրանց վաղ կիրառումը:

Ստորև ներկայացված է խնդիրներին ուղղված հակիրճ նկարագրությունը:

ՖՀՄՄ 1, Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների առաջին անգամ կիրառումը

ՖՀՄՍ 1-ի կրկնակի/կրկնվող կիառումը

Փոփոխությունն ուղղված է ՖՀՄՍ 1-ի մեկից ավելի անգամ կիրառման հարցին: Այն պարզաբանում է, որ այն պարագայում, երբ Բանկը վերընդունում է ՖՀՄՍ-ները, այն կարող է կիրառել կամ ՖՀՄՍ 1-ը, կամ էլ հետընթաց կիրառել ՖՀՄՍ-ները ՀՀՄՍ 8-ի «Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն, փոփոխություններ, հաշվապահական հաշվառման գնահատումներ և սխալներ» համապատասխան, ասես թե Բանկը երբեք չի դադարել կիրառել ՖՀՄՍ-ները:

Փոխառության ծախսումներ

Փոփոխությունն ուղղված է այնպիսի իրավիճակին, երբ Բանկը որոշում է կիրառել ՖՀՄՍ 1-ի ազատումը ՀՀՄՍ 23-ի «Փոփոխության ծախսումներ» պահանջներից, պարզաբանելով որ

- Փոխառության ծախսումները, որոնք կապիտալիզացվել են նախքան անցման ամսաթիվը, համաձայն նախորդ համընդհանուր ընդունված հաշվապահական հաշվառման սկզբունքների (GAAP-ի) պետք է տարվեն **բացվող?** ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն,
- Անցման ամսաթվից հետո կատարված փոխառության ծախսումները, որոնք վերաբերվում են անցման ամսաթվին կառուցման փուլում գտնվող որակավորվող ակտիվներին պետք է հաշվարկվեն համապատասխան ՀՀՄՍ 23-ի,
- Երբ առաջին անգամ որդեգրողը որոշում է կիրառել ՀՀՄՍ 23-ի պահանջները անցման ամսաթվից վաղ ամսաթիվով, փոխառության ծախսումները պետք է հաշվառվեն ՀՀՄՍ 23-ի համաձայն, նշված վաղ ամսաթվին կամ դրանից հետո:

ՀՀՄՍ 1 Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում

Փոփոխությունը տալիս է պարզաբանում համեմատական տեղեկատվության պահանջների վերաբերյալ, երբ կազմակերպությունը տրամադրում է ֆինանսական վիճակի մասին երրորդ հաշվետվությունը ելնելով ՀՀՄՍ 8-ի պահանջներից, կամ ըստ իր կամքի:

Հետևյալ խնդիրներն ուղղված են ֆինանսական վիճակի վերաբերյալ հաշվետվությանը

- Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության սկզբնական մնացորդների համար համեմատական տեղեկատվությունը պահանջվում է, երբ կազմակերպությունը փոխում է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը, կամ կատարում է հետընթաց վերահաշվարկներ կամ վերադասակարգումներ, համապատասխան ՀՀՄՍ 8-ի, և
- Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության սկզբնական մնացորդների համապատասխան ամսաթիվը հանդիսանում է նախորդ ժամանակաշրջանի սկիզբը: Այլևս չկա պահանջ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության սկզբնական մնացորդներին վերաբերվող ծանոթագրությունները ներկայացնելու վերաբերյալ:

Փոփոխությունը նաև հստակեցնում է խնդիրներ նվազագույն պահանջներից դուրս համեմատական տեղեկատվության վերաբերյալ, մասնավորապես

- պարզաբանում է թե արդյոք կազմակերպությունից պետք է պահանջել ներկայացնել ամբողջական ֆինանսական հաշվետվության փաթեթը, երբ այն տրամադրում է նվազագույն համեմատական տեղեկատվության պահանջներից դուրս ֆինանսական հաշվետվություններ (օրինակ՝ հավելյալ համեմատական տեղեկատվություն),
- բացատրում է, որ ֆինանսական հաշվետվության հավելյալ տեղեկատվությունը պարտադիր չէ ներկայացնել ամբողջական ֆինանսական հաշվետվության փաթեթի ձևով նվազագույն պահանջներից դուրս ժամանակաշրջանների համար: Ներկայացված յուրաքանչյուր հավելյալ տեղեկատվություն այնուամենայնիվ պետք է ներկայացվի ՖՀՄՍ-ների

համաձայն և կազմակերպությունը պետք է ներկայացնի համեմատական տեղեկատվությունը կից ծանոթագրություններում:

ՀՀՄՍ 16 Հիմնական միջոցներ

Փոփոխությունն ուղղված է սպասարկող սարքավորումների դասակարգմանը: Այն պարզաբանում է, որ խոշոր պահեստամասերը, ռեզերվային սարքավորումները և սպասարկող սարքավորումները պետք է դասակարգվեն, որպես հիմնական միջոց, երբ դրանք համապատասխանում են հիմնական միջոց սահմանմանը ՀՀՄՍ 16-ի համաձայն, իսկ հակառակ դեպքում ճանաչվում են որպես պաշար:

ՀՀՄՍ 32 Ֆինանսական գործիքներ. Ներկայացում

Փոփոխությունը հստակեցնում է, որ սեփականատերերին կատարված բաշխումներին և կապիտալի գործարքի ծախսումներին վերաբերվող շահութահարկը պետք է հաշվառվի համաձայն ՀՀՄՍ 12-ի «Շահութահարկ»:

*ՀՀՄՍ 34 Միջանկյալ ֆինանսական հաշվետվություններ
Ակտիվների և պարտավորությունների հանրագումարների սեզմենտային
տեղեկատվությունը*

Փոփոխությունը հստակեցնում է, որ ակտիվների և պարտավորությունների հանրագումարները որոշակի հաշվետու սեզմենտների համար պահանջվում է բացահայտել միայն և միայն այն դեպքում եթե ընդհանուր ակտիվների կամ պարտավորությունների (կամ երկուսի) չափումը պարբերաբար տրամադրվել է գործադիր մարմնին գործառնական որոշումների կայացման համար և այդ չափումների էական փոփոխություն է եղել հաշվետու կազմակերպության վերջին տարեկան ֆինանսական հաշվետվություններում բացահայտված չափումներում:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ներկայացվող հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ընթացքում: Հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն, բացառությամբ այն հանգամանքի, որ Բանկի խորհրդի որոշմամբ կատարվել է հաշվապահական հաշվառման փոփոխություն՝ դրամական հոսքերի մասին հաշվետվության ներկայացման ձևում (ուղղակի մեթոդը փոխարինվել է անուղղակիով): Նշված փոփոխությունը կիրառվել է հետընթաց:

4.1 Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Եկամուտը ճանաչվում է այն դեպքում, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կհոսեն Բանկ և ստացված եկամուտը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ծախսը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կարտահոսեն Բանկից և ծախսը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ստորև ներկայացվող չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվեն մինչև եկամուտի ճանաչումը:

Տոկոսային եկամուտներ և ծախսեր

Տոկոսային եկամուտներն ու ծախսերը բոլոր տոկոսաբեր ֆինանսական գործիքների համար, բացառությամբ առևտրային նպատակներով պահվող կամ ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող գործիքների, համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես

«տոկոսային եկամուտ» և «տոկոսային ծախս»՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Եթե ֆինանսական ակտիվի կամ մնանատիպ ֆինանսական ակտիվների խմբի հաշվեկշռային արժեքը նվազում է արժեզրկումից կորուստների պատճառով, տոկոսային եկամուտը շարունակում է ճանաչվել կիրառելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը՝ նոր հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ:

Կոմիսիոն և այլ եկամուտներ և ծախսեր

Վարկերի տրամադրման համար գանձվող վճարները (համապատասխան ծախսերի հետ միասին) հետաձգվում են՝ ճշգրտելով տվյալ վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքը: Վարձավճարները, այլ եկամուտները և ծախսերը հինականում ճանաչվում են հաշվեգրման սկզբունքով ծառայությունների մատուցման ընթացքում: Ներդրումային պորտֆելի, այլ կառավարչական և խորհրդատվական ծառայությունների գծով վճարները ճանաչվում են պայմանագրային պայմաններին համապատասխան: Ակտիվների կառավարման գծով վճարները ճանաչվում են ծառայությունների մատուցման ժամանակաշրջանում: Նույն սկզբունքն է կիրառվում կարողությունների կառավարման, ֆինանսական պլանավորման և ակտիվների պահպանման ծառայությունների դեպքում, որոնք ենթադրում են ծառայությունների մատուցման երկար ժամկետ:

Ջուտ առևտրային եկամուտ

Ջուտ առևտրային եկամուտը ներառում է առևտրային նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից իրացված և չիրացված եկամուտը և ծախսը, տոկոսներից և արտարժույթային տարբերություններից գոյացող բոլոր եկամուտները և ծախսերը: Ջուտ առևտրային եկամուտը ներառում է նաև արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտը կամ ծախսը:

Վարձակալությունից եկամուտ

Վարձակալական եկամուտը հաշվառվում է գծային մեթոդով վարձակալության ժամանակահատվածի ընթացքում և ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գրանցվում է «Այլ եկամուտներ» հոդվածում:

4.2 Արտարժույթի փոխարկում

Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ գործարքի օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվների և պարտավորությունների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածում, մինչդեռ ոչ առևտրային ակտիվների փոխարկումից գոյացող օգուտը և վնասը ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ եկամուտ կամ այլ ծախս հոդվածում: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են գործառնական արժույթով կիրառելով հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքը:

Արտարժույթով արտահայտված վաճառքի համար մատչելի դրամային արժեթղթերի իրական արժեքում փոփոխությունները վերլուծվում են փոխարժեքային տարբերությունների միջև, որոնք առաջանում են արժեթղթերի ամորտիզացված գումարների փոփոխության և արժեթղթերի հաշվեկշռային արժեքի այլ փոփոխությունների արդյունքում: Ամորտիզացված գումարում փոփոխությունների հետ

կապված փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, իսկ հաշվեկշռային արժեքում այլ փոփոխությունները ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում:

Պատմական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հողվածները վերահաշվարկվում են գործարքի օրվա փոխարժեքով: Իրական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հողվածները վերահաշվարկվում են իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքով: Ոչ դրամային հողվածների, ինչպիսին են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով պահվող բաժնետոմսերը, փոխարժեքային տարբերությունները, ներկայացվում են որպես իրական արժեքի փոփոխությունից շահույթի կամ վնասի մաս: Ոչ դրամային հողվածների փոխարժեքային տարբերությունները, ինչպես օրինակ՝ վաճառքի համար մատչելի դասակարգված բաժնետոմսերը, ընդգրկվում են կապիտալի վաճառքի համար մատչելի ներդրումների գծով վերագնահատման պահուստում:

Յուրաքանչյուր գործառնության պայմանագրով նախատեսված փոխարժեքի և տվյալ գործառնության օրվա գործող փոխարժեքի տարբերությունից առաջացող օգուտը կամ վնասը հաշվառվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածի արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտ տողում:

Բանկի կողմից ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվել են հետևյալ փոխարժեքները.

	2012թ. դեկտեմբերի 31	2011թ. դեկտեմբերի 31
ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	403.58	385.77
ՀՀ դրամ/1 Եվրո	532.24	498.72

4.3 Հարկում

Շահույթի գծով հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ճանաչվել են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում, ինչի դեպքում հարկերը նույնպես ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում:

Ընթացիկ հարկը տարվա համար հարկվող եկամուտից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվին գործող հարկային դրույքներով, ինչպես նաև նախորդ տարիների համար վճարված հարկերի ճշգրտումները: Այն դեպքում, երբ ֆինանսական հաշվետվություններն արտոնված են ներկայացման համար մինչև համապատասխան հարկային հաշվետվությունների ներկայացնելը, ապա հարկվող շահույթը կամ վնասը հիմնված է մոտավոր թվերի վրա: Հարկային մարմինները կարող են ունենալ ավելի խիստ մոտեցում հարկային օրենսդրությունը մեկնաբանելիս և հարկային հաշվարկները ստուգելիս: Որպես արդյունք, հարկային մարմինները կարող են պահանջել լրացուցիչ հարկերի մուծում այն գործարքների գծով, որոնց համար նախկինում պահանջ չի ներկայացվել: Հետևաբար, կարող են առաջանալ նշանակալի լրացուցիչ հարկեր, տույժեր և տուգանքներ: Հարկային ստուգումը կարող է ներառել ստուգման տարվան

անմիջապես նախորդող 3 օրացուցային տարիներ: Որոշ հանգամանքներում հարկային ստուգումը կարող է ներառել ավելի երկար ժամանակաշրջաններ:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են հաշվապահական հաշվեկշռի պարտավորությունների մեթոդի համաձայն, որը հաշվի է առնում բոլոր ժամանակային տարբերությունները, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների միջև, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ տարբերություններն առաջացել են գույվիլի նախնական ճանաչման ժամանակ կամ կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններից առաջացող ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում և ինչը առաջացման պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական, և ոչ էլ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի հաշվին կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույքով, որը ենթադրվում է, որ կգործի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ՝ հիմնվելով տվյալ ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի գործող դրույքների վրա:

ՀՀ-ում բանկերն իրենց գործունեության ընթացքում վճարում են նաև այլ հարկեր: Այդ հարկերը ներառված են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ ծախսերում:

4.4 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են կանխիկ դրամից, ՀՀ ԿԲ-ում պահվող միջոցներից (բացառությամբ ԱրՔա վճարային համակարգով իրականացվող փոխհաշվարկների համար դեպոզիտներով գումարների) և այլ բանկերում հաշիվներից, որոնք կարող են փոխարկվել կանխիկի կարճ ժամանակամիջոցում և չեն ենթարկվում արժեքի փոփոխման զգալի ռիսկի:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

4.5 Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Բանկն օգտագործում է այլ բանկերում տարբեր ժամկետայնության բացված ընթացիկ և ավանդային հաշիվներ: Բանկերին տրամադրված ֆիքսված ժամկետով վարկերն ու կանխավճարները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ոչ ֆիքսված ժամկետներով միջոցներն ամորտիզացվում են Բանկի ղեկավարության կողմից գնահատված ժամկետներում: Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գումարները նվազեցվում են արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.6 Ֆինանսական գործիքներ

Բանկը ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն իր հաշվեկշռում ճանաչում է միայն և միայն այն դեպքում, երբ նա դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների սովորական բնույթ կրող առք ու վաճառքների դեպքում դրանք ձևակերպվում են գործարքի օրվա ամսաթվով: Սովորական բնույթ կրող ձեռք բերումների դեպքում, երբ ֆինանսական գործիքը հետագայում պետք է

չափվի իրական արժեքով, պայմանագրի օրվա և գործարքի օրվա միջև ընկած ժամանակամիջոցում այն հաշվառվում է նույն սկզբունքով, ինչ որ ձեռք բերված գործիքների դեպքում:

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները սկզբնական ճանաչման ժամանակ չափվում են սկզբնական արժեքով, գումարած գործարքի հետ կապված ցանկացած ծախսումները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների:

Սկզբնական ճանաչումից հետո բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների (ներառված նաև առևտրային նպատակներով պահվող գործիքները), հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքները հաշվառվում են իրական արժեքով:

Բանկի կողմից ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են հետևյալ կատեգորիաների. ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ, վարկեր և դեբիտորական պարտքեր, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ: Ներդրումների նման դասակարգումը կատարվում է դրանց ձեռքբերման պահին՝ Բանկի ղեկավարության կողմից սահմանված գնահատումների հիման վրա հաշվի առնելով ձեռքբերման նպատակները: Ակտիվների հետագա վերադասակարգումը կատարվում է անհրաժեշտության և հնարավորության դեպքում՝ յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա ավարտից հետո:

Ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Այս կատեգորիայում հաշվառվում են առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները: Ֆինանսական ակտիվը հաշվառվում է այս կատեգորիայում, եթե այն ձեռք է բերվում կարճ ժամկետում վաճառքի նպատակով կամ եթե այդպես է որոշվում ղեկավարության կողմից նշված ակտիվի ձեռք բերման պահին:

Այլ ֆինանսական գործիքների բաղադրիչ հանդիսացող ածանցյալ գործիքները հաշվառվում են որպես առանձին ածանցյալ գործիքներ, եթե դրանց գծով ռիսկերը և առանձնահատկությունները խիստ կապված չեն հիմնական պայմանագրի ռիսկերից և առանձնահատկություններից, և հիմնական պայմանագիրը չի հաշվառվում իրական արժեքով՝ ճշգրտվող ֆինանսական արդյունքներով: Ներառված ածանցյալ գործիքը հանդիսանում է բարդ ֆինանսական գործիքի բաղադրիչ, որը ներառում է ինչպես հիմնական բաղադրիչը, այնպես էլ ածանցյալ բաղադրիչը, ինչի արդյունքում որոշ դրամական հոսքեր հիմնական գործիքի և ինքնուրույն ածանցյալ գործիքի փոփոխվում են նույն ձևով:

Ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող, երբ.

- Այդպես վարվելը զգալիորեն կնվազեցնի չափման անհամապատասխանությունները, որոնք կառաջանային, եթե կապված ածանցյալ գործիքները համարվեին առևտրական

նպատակներով պահվող, իսկ հիմք հանդիսացող ֆինանսական գործիքները հաշվառվելին ամորտիզացված գումարով, ինչպես վարկերը կամ հաճախորդներին և բանկերին տրվող կանխավճարները, կամ պարտքային արժեթղթերի տեսքով թողարկված արժեթղթերը:

- Որոշ ներդրումներ, ինչպես օրինակ կապիտալի գործիքներում կատարված ներդրումները, որոնք փաստաթղթավորված ռիսկերի կառավարման կամ ներդրումային քաղաքականության համաձայն հաշվառվում են իրական արժեքով և կառավարչական անձնակազմին հաղորդվում են այդ արժեքով, համարվում են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող, և
- Ֆինանսական գործիքները, ինչպես պարտքային արժեթղթերը, որոնք պարունակում են մեկ կամ ավելի բաղադրիչ անանցյալ գործիքներ, որոնք էականորեն ազդում են դրամական հոսքերի վրա, համարվում են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող:

Անանցյալ գործիքները դասակարգվում են որպես առևտրային նպատակներով պահվող, բացի այն դեպքերից, երբ դրանք օգտագործվում են հեջավորման նպատակով: Առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվներից շահույթը և վնասը արտացոլվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող արժեթղթեր

Ֆիքսված մարման ժամկետով արժեթղթերը դասակարգվում են որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող, երբ Բանկը հաստատապես մտադրված է և հնարավորություն ունի պահել այդ ներդրումները մինչև դրանց մարման ժամկետի լրանալը: Եթե Բանկի կողմից իրականացվում է մարման ժամկետին ոչ մոտ ակտիվների էական գումարի վաճառք, ապա ամբողջ դասը վերադասակարգվում է որպես վաճառքի համար մատչելի: Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ համաձայն դրանց գծով արժեզրկումից պահուստները:

Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր

Վարկերը և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք ստեղծվում են Բանկի կողմից ուղղակիորեն պարտապանին դրամ տրամադրելու միջոցով՝ առանց պարտքը վաճառելու մտադրության:

Ֆիքսված ժամկետներով տրամադրված վարկերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքից ծախսումները: Երբ տրամադրված գումարների իրական արժեքը տարբերվում է վարկի իրական արժեքից, օրինակ երբ վարկը տրամադրվում է շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով, տրամադրված գումարի և վարկի իրական արժեքների տարբերությունը վարկի սկզբնական ճանաչման ժամանակ ձևակերպվում է որպես ծախս շուկայականից ցածր դրույքներով ակտիվների տեղաբաշխումից՝ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Այնուհետև վարկերն ու փոխատվությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ֆիքսված մարման ժամկետ չունեցող վարկերն ու փոխատվությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ ելնելով մարման ենթադրվող ժամկետներից: Հաճախորդներին տրված վարկերի ու փոխատվությունների գումարները նվազեցվում են դրանց գծով արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ներդրումներ

Վաճառքի համար մատչելի ներդրումները պարտքային, ինչպես նաև կապիտալի գործիքներում կատարված այն ներդրումներն են, որոնք Բանկը մտադիր է պահել անորոշ

Ժամկետով, և որոնք կարող են վաճառվել իրացվելիության կարիքների բավարարման համար, ինչպես նաև տոկոսադրույքներում, փոխարժեքներում կամ բաժնետոմսերի գներում փոփոխությունների դեպքում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները նախնական ճանաչումից հետո հաշվառվում են իրական արժեքով: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի փոփոխություններից առաջացած օգուտն ու վնասը վերագրվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներին մինչև ֆինանսական ակտիվի օտարումը կամ արժեզրկումը, որի դեպքում այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված օգուտը կամ վնասը վերաձևակերպվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Ամեն դեպքում, տոկոսները հաշվարկվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով՝ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Վաճառքի համար մատչելի կապիտալի գործիքների գծով շահաբաժինները համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գրանցվում են այն ժամանակ, երբ Բանկը իրավունք է ձեռք բերում ստանալու այդ շահաբաժինները:

Ակտիվ ֆինանսական շուկաներում գործող ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը հաշվետու ամսաթվին բորսայի փակման պահին այդ ակտիվի գծով գնանշվող գինն է: Եթե գնանշված շուկայական գինը առկա չէ, ապա գործիքի իրական արժեքը որոշվում է գնային մոդելների կամ գեղջված դրամական հոսքերի տեխնիկայի միջոցով: Հակառակ դեպքում ներդրումները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով արժեզրկումից կորուստները:

4.7 Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով Բանկն իրականացնում է արժեզրկման գնահատում ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի համար:

Անորոշագրված արժեքով հաշվառվող ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական ակտիվների խումբը արժեզրկվում է և արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է միայն այն դեպքում, եթե կա օբյեկտիվ վկայություն արժեզրկման մասին՝ որպես ակտիվի նախնական ճանաչումից հետո կատարված մեկ կամ մի քանի իրադարձությունների («ծախսային իրադարձություն») արդյունք, և երբ այդ իրադարձությունը կամ իրադարձություններն ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվի կամ ակտիվների խմբի ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի վրա, որոնք կարելի է արժանահավատորեն չափել:

Արժեզրկումից կորստի օբյեկտիվ վկայության գոյությունը որոշվում է որոշ չափանիշներով, որոնք վկայում են, որ վարկառուն կամ վարկառուների խումբն ունեն զգալի ֆինանսական դժվարություններ (օրինակ՝ կապիտալի նորմատիվ, գուտ եկամտի և վաճառքների հարաբերակցություն), առկա են տոկոսագումարների և մայր գումարների վճարման պարտավորությունների, վարկային համաձայնության կամ պայմանների խախտումներ, գրավի արժեքի նվազում, հավանականություն, որ կլինի սնանկացում կամ այլ ֆինանսական վերակազմակերպում և կա տեղեկատվություն ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի չափելի նվազման վերաբերյալ՝ կապված տնտեսական պայմանների փոփոխություններով, որոնք ազդում են վարկառուի և չվճարումների վրա:

Բանկը սկզբից գնահատում է արժեզրկման օբյեկտիվ պայմանների գոյությունը անհատական գնահատման արդյունքում այն ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական են և հետո անհատական կամ խմբային գնահատումների արդյունքում այն

Ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական չեն: Անհատական գնահատման արդյունքում արժեզրկման օբյեկտիվ գոյությունը հաստատելուց կամ ժխտելուց հետո ակտիվները դասակարգվում են վարկային ռիսկի նմանատիպ բնույթ ունեցող խմբերում՝ խմբային գնահատում իրականացնելու նպատակով: Այն ակտիվները, որոնց գծով անհատական գնահատման արդյունքում ձևավորվել են արժեզրկումից պահուստներ, չեն ներառվում վերոհիշյալ խմբերում:

Երբ առկա է վկայություն ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվի արժեզրկման վերաբերյալ, արժեզրկման պահուստի գումարը որոշվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և այդ ֆինանսական գործիքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի (բացառությամբ վարկի հետ կապված ապագա ծախսերի) ներկա արժեքի միջև տարբերություն: Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է արժեզրկման պահուստի միջոցով, արժեզրկումից ծախսը արտացոլվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Եթե վարկը կամ մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումն ունի փոփոխական տոկոսադրույք, ցանկացած արժեզրկումից ծախս չափելու համար զեղչման դրույքը պայմանագրով որոշված ընթացիկ արդյունավետ տոկոսադրույքն է: Բանկը կարող է արժեզրկումը չափել գործիքի իրական արժեքի հիման վրա՝ օգտագործելով տեսանելի շուկայական գինը:

Ապահովված ֆինանսական ակտիվների դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի ներկա արժեքը ներառում է գրավների իրացումից փոխհատուցվող գումարները, հանած գրավի ձեռքբերման և իրացման ծախսերը, անկախ նրանից, թե գրավը կփոխանցվի Բանկին, թե ոչ:

Արժեզրկման խմբային գնահատման նպատակով, ֆինանսական ակտիվները խմբավորվում են Բանկի ներքին վարկային դասակարգման հիման վրա, որը հաշվի է առնում վարկային ռիսկի բնութագրիչները, ինչպես՝ ակտիվի տեսակը, արդյունաբերական ոլորտը, աշխարհագրական դիրքը, գրավի տեսակը, ժամկետանց կարգավիճակը և այլ կապակցված գործոններ:

Ֆինանսական ակտիվների ապագա դրամական հոսքերը, որոնց արժեզրկումը խմբային է գնահատված, որոշվում են խմբում գտնվող ակտիվների պայմանագրային դրամական հոսքերի և նմանատիպ ակտիվների պատմական ծախսերի պրակտիկայի հիման վրա: Վերջինս ճշգրտվում է ընթացիկ տեսանելի տեղեկատվությամբ, որպեսզի արտացոլվեն ներկա պայմանները, որոնք չեն ազդել այն ժամանակահատվածում, որի վրա հիմնված է պատմական ծախսերի պրակտիկան, և պատմական ժամանակաշրջանում ներկայում գոյություն չունեցող պայմանների հետևանքները չեզոքացնելու նպատակով:

Ակտիվների խմբերի ապագա դրամական հոսքերում փոփոխությունների գնահատականը պետք է արտացոլի և համապատասխան լինի դրանց հետ կապված տեսանելի տվյալների ժամանակաշրջանից ժամանակաշրջան փոփոխությունների հետ (օրինակ՝ փոփոխություններ գործազրկության դրույքներում, գույքի գնի, վճարումների կարգավիճակի կամ խմբում կորուստների հավանականությունը մատնանշող այլ գործոնների և կորուստների ծավալների մեջ): Ապագա դրամական հոսքերի գնահատման համար օգտագործվող մեթոդոլոգիան և վարկածները պարբերաբար վերանայվում են Բանկի կողմից՝ կորուստների իրական և գնահատված արժեքների միջև տարբերությունները նվազեցնելու համար:

Վարկերը համապատասխան պահուստների հետ միասին դուրս են գրվում, եթե ապագայում չկա վարկը հավաքագրելու իրատեսական հեռանկար, և երբ բոլոր գրավներն օգտագործվել են կամ փոխանցվել Բանկին: Եթե հաջորդող տարում, գնահատված արժեզրկման ծախսը ավելանում կամ նվազում է արժեզրկման ճանաչումից հետո կատարված իրադարձությունների պատճառով, նախկինում ճանաչված արժեզրկման ծախսը ավելացվում կամ նվազեցվում է պահուստի գումարը ճշտելով: Եթե ապագա դուրսգրումը հետագայում վերականգնվում է, ապա վերականգնված գումարը կրեդիտագրվում է պահուստի հաշվին:

Վերանայված վարկեր

Որտեղ հնարավոր է, Բանկը փորձում է վերանայել վարկերը, քան բռնագանձել գրավը: Սա կարող է հանգեցնել վճարումների երկարաձգումների և վարկի մարման նոր պայմանների մասին համաձայնության: Երբ վարկի պայմանները վերանայված են, վարկն այլևս չի համարվում ժամկետանց: Դեկավարությունը շարունակաբար վերանայում է վերանայված պայմաններով վարկերը, համոզվելու համար, որ բոլոր համաձայնությունները պահպանված են և որ ապագա վճարումները կկատարվեն: Վարկերը շարունակում են մնալ արժեզրկման անհատական կամ խմբային գնահատման առարկա՝ օգտագործելով վարկի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Երբ վաճառքի համար մատչելի ակտիվն արժեզրկվում է, ապա նրա արժեքի (նվազեցված մարումների և ամորտիզացիայի գումարներով) և ընթացիկ իրական արժեքի տարբերությունը, բացառությամբ նախկինում համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված արժեզրկումից գումարների, այլ համապարփակ եկամուտներից վերաձևակերպվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Վաճառքի համար մատչելի դասակարգված կապիտալ գործիքների արժեզրկումից կորուստների հակադարձումը համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում չի ճանաչվում, այլ հաշվառվում է կապիտալի առանձին բաժնում, որպես՝ այլ համապարփակ եկամուտ: Վաճառքի համար մատչելի պարտքային գործիք հանդիսացող ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստների հակադարձումը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, եթե ակտիվի իրական արժեքի բարձրացումը օբյեկտիվորեն կարելի է համարել հետագա իրադարձությունների արդյունք, որոնք կատարվել են կորուստը ֆինանսական արդյունքներով ճանաչելուց հետո:

4.8 Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը (կամ ֆինանսական ակտիվի մի մասը, կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ.

- վերանում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը,
- Բանկը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը, կամ պահպանում է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն ամողջությամբ և ժամանակին փոխանցել երրորդ կողմին՝ փոխանցման համաձայնագրի համաձայն,
- և Բանկը կամ (ա) փոխանցում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, այլ փոխանցում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը:

Եթե Բանկը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը և չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, և չի փոխանցում ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, ապա ակտիվը հաշվառվում է Բանկի շարունակվող մասնակցության համապատասխան ֆինանսական ակտիվում: Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի երաշխիքային ապահովման ձև, ապա այդպիսի մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ ակտիվի հաշվեկշռային արժեք կամ Բանկի կողմից փոխհատուցվելիք առավելագույն գումար:

Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի դուրս գրված վաճառքի և/կամ գնման օպցիոնի ձև (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), մասնակցության չափը որոշվում է այն գումարի չափով, որով Բանկը կարող է հետ գնել փոխանցվող ակտիվը, բացառությամբ իրական արժեքով գնահատված դուրսգրված վաճառքի օպցիոնի (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), երբ շարունակվող մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ փոխանցվող ակտիվի իրական արժեքը կամ օպցիոնի կատարման գինը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ այն մարվում է, չեղյալ է համարվում կամ լրացել է դրա ուժի մեջ մնալու ժամկետը:

Փոխառուի և փոխատուի միջև պարտքային գործիքների փոխանակումը, որոնց պայմաններն էականորեն տարբերվում են միմյանցից, կամ կատարվում է գործող պարտքային գործիքի պայմանների էական փոփոխություն, իրենից ներկայացնում է հին պարտքի մարում, որը պետք է հանգեցնի այդ պարտքի ապաճանաչմանը և նոր պարտքային գործիքի ճանաչմանը, իսկ տարբերությունը համապատասխան հաշվեկշռային հաշվի հետ ձևակերպվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

4.9 Վարձակալություն

Գործառնական վարձակալություն - Բանկը որպես վարձակալ

Ակտիվների վարձակալությունը, որի դեպքում ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները պահպանվում են վարձատուի մոտ, դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն: Գործառնական վարձակալության շրջանակներում վարձավճարները ճանաչվում են որպես ծախս համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում են գործառնական ծախսերում:

4.10 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են վերագնահատված արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ, բացառությամբ տրանսպորտային միջոցների, հողի, որոնք ներկայացված են պատմական արժեքով: Երբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը ավելի մեծ է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարից ոչ ժամանակավոր հանգամանքների պատճառով, այն անմիջապես նվազեցվում է մինչև այդ փոխհատուցվող գումարը: Հողը հաշվառվում է սկզբնական արժեքով և ունի անսահմանափակ օգտակար ծառայության ժամկետ և, հետևաբար, չի ամորտիզացվում:

Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կիրառելով հետևյալ տարեկան դրույքաչափերը՝

	Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարիներ)	Տոկոսադրույք (%)
Շենքեր	20	5
Համակարգիչներ և կապի միջոցներ	3	33.3
Տրանսպորտային միջոցներ	5	20
Այլ հիմնական միջոցներ	5	20

Վարձակալված հիմնական միջոցների վրա ուղղված կապիտալ բնույթի ծախսումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են գծային հիմունքով վարձակալման ժամկետի և հիմնական միջոցների և դրանց օգտակար ծառայության ժամկետներից նվազագույնով: Անավարտ շինարարությանը պատկանող ակտիվները հաշվառվում են փաստացի ծախսերի և արժեզրկումից կորուստների տարբերությամբ: Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո ակտիվները փոխանցվում են հիմնական միջոցներին և հաշվառվում են իրենց մնացորդային արժեքով: Անավարտ շինարարությանը պատկանող ակտիվները չեն ամորտիզացվում քանի դեռ պատրաստ չեն օգտագործման համար:

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված ծախսումները համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին: Կապիտալ բնույթի նորոգման ծախսումները ավելացվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին, երբ դրանք բավարարում են ակտիվի ճանաչման չափանիշներին: Այս ծախսումների մաշվածությունը հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում:

Հիմնական միջոցի իրացումից առաջացած օգուտ կամ վնասը որոշվում է որպես ակտիվի իրացումից զուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և հաշվառվում է գործառնական շահույթում:

Վերագնահատման արդյունքում ակտիվի արժեքի աճը արտացոլվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում՝ հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստում, բացի այն դեպքերից, երբ այն փոխհատուցում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում տվյալ ակտիվի գծով նախկինում ճանաչված վերագնահատումից վնասը. այս դեպքում վերագնահատումից աճը նույնպես ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում:

Վերագնահատված գումարով հաշվառվող հիմնական միջոցների իրացման դեպքում, իրացված հիմնական միջոցների համապատասխան դասի վերագնահատման պահուստում վերագրված գումարը փոխանցվում է չբաշխված շահույթին:

4.11 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները բաղկացած են համակարգչային ծրագրերից և այլ ոչ նյութական ակտիվներից:

Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ինքնարժեքով: Նախնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով կուտակված ամորտիզացիան կամ արժեզրկումից

կորուստները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայությունների ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներն ամորտիզացվում են գծային հիմունքով օգտակար ծառայության՝ 10 տարվա ընթացքում և գնահատվում են արժեզրկման առումով, երբ առկա են արժեզրկման հատկանիշներ: Ամորտիզացիայի հաշվառման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Համակարգչային ծրագրերի ընթացիկ սպասարկման ծախսերը հաշվառվում են որպես ծախս դրանց կատարման ժամանակ: Համակարգչային ծրագրերի մշակման գծով ծախսերը (օրինակ դիզայն և նոր կամ նորացված ծրագրի թեստավորում) ճանաչվում են որպես ոչ նյութական ակտիվներ, երբ Բանկը կարողանում է ցուցադրել ոչ նյութական ակտիվի ստեղծման տեխնիկական հնարավորությունն այնպես, որ այն հնարավոր լինի վաճառքի կամ օգտագործման, իր մտադրությունը ստեղծելու ոչ նյութական ակտիվ և այն օգտագործելու կամ վաճառելու, իր ունակությունը օգտագործելու կամ վաճառելու ոչ նյութական ակտիվը, այն, թե ինչպես է ոչ նյութական ակտիվը ստեղծելու հնարավոր տնտեսական օգուտներ, աշխատանքներն ավարտելու բավարար միջոցների առկայություն և դրանց հստակ գնահատում: Ծրագրային ապահովման գծով այլ ծախսերը ճանաչվում են դրանց ծագման պահին:

4.12 Ներգրաված միջոցներ

Ներգրաված միջոցները, որոնք ներառում են ՀՀ կառավարության և կենտրոնական բանկի, այլ ֆինանսական կազմակերպությունների և հաճախորդների հաշիվները սկզբնապես ճանաչվում են ստացված միջոցների իրական արժեքով՝ հանած գործառնությունների գծով ուղղակի ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ներգրաված միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Եկամուտները և ծախսերը գրանցվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, ինչպես պարտավորությունների ապահովման ժամանակ, այնպես էլ ամորտիզացիայի ընթացքում:

4.13 Կենսաթոշակներ

Բանկում, աշխատակիցների աշխատավարձի հիման վրա հաշվարկված որոշակի տոկոսը Հայաստանի Հանրապետության պետական կենսաթոշակային համակարգին փոխանցելուց բացի, այլ հատուկ կենսաթոշակային հիմնադրամ չի ձևավորվում: Նշված համակարգին հատկացումների հետ կապված ծախսերը արտացոլվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում այն ժամանակաշրջանում, որին դրանք վերաբերվում են: Բացի այդ, Բանկը չունի կենսաթոշակային այլ վճարներ և հաշվեգրում պահանջող այլ նշանակալի փոխհատուցվող վճարներ:

4.14 Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Բանկը ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք, և պարտականության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

4.15 Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը և չմարվող արտոնյալ բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես կապիտալ: Նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը, բացի կազմակերպությունների

միավորման դեպքում թողարկվող բաժնետոմսերի, վերաբերող ուղղակի ծախսերը նվազեցվում են կապիտալի աճից: Երբ թողարկման արդյունքում ստացված գումարների իրական արժեքը գերազանցում է բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, տարբերությունը հաշվառվում է որպես հավելավճար:

Շահաբաժիններ

Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով շահաբաժինները դուրս են գրվում կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն, միայն երբ դրանք հաստատվում են հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով կամ մինչև այդ: Մինչև հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթիվը հայտարարված կամ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո, բայց մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման ամսաթիվը հայտարարված կամ հաստատված շահաբաժինները բացահայտվում են:

4.16 Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացվում են հաշվանցված, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

5 Կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Բանկի ղեկավարությունը կատարի կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն են թողնում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտների և ծախսերի վրա: Գնահատումները և դրանց հետ կապված ենթադրությունները, հիմնվելով պատմական փորձի և այլ գործոնների վրա, որոնք հիմնավորված են տվյալ պայմաններում, հիմք են հանդիսանում դատողություններ անելու այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնց արժեքը հնարավոր չէ որոշել այլ վստահելի աղբյուրներից: Ամեն դեպքում, չնայած գնահատումները հիմնվում են ղեկավարության կողմից ընթացիկ իրադարձությունների լավագույն պատկերացումների վրա, փաստացի արդյունքները վերջին հաշվով կարող են տարբերվել կատարված գնահատումներից:

Ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև:

Ներդրումային արժեթղթերի դասակարգում

Բանկի ներդրումային արժեթղթերը ներառում են ՀՀ պետական և ոչ պետական պարտատոմսերը, ոչպետական բաժնետոմսերը: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ Բանկը դասակարգում է արժեթղթերը որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող ֆինանսական ակտիվներ և վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ:

Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

Բանկն իր գործունեության ընթացքում իրականացնում է գործառնություններ կապակցված կողմերի հետ: Նշված գործառնությունները հիմնականում իրականացվում են շուկայական պայմաններով: Գործող շուկայի բացակայության դեպքում Բանկը կատարում է դատողություններ գործառնությունների շուկայական կամ ոչ շուկայական բնույթի վերաբերյալ: Դատողությունները հիմնվում են այլ հաճախորդների հետ

նմանատիպ գործառնությունների, ինչպես նաև արդյունավետ դրույքների վերլուծությունների վրա:

Վարկերի գծով արժեզրկումից պահուստներ

Բանկը գնահատում է խնդրահարույց վարկերը և փոխաստվությունները յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի համար՝ պարզելու համար, թե արդյոք առկա են արժեզրկման օբյեկտիվ հայտանիշներ: Մասնավորապես, ղեկավարության դատողությունն անհրաժեշտ է ապագա դրամական հոսքերի գումարը և պարբերականությունը գնահատելու համար, երբ անհրաժեշտ է պահանջվող պահուստի չափը որոշել: Նման գնահատումները հիմնված են որոշ գործոնների շուրջ ենթադրությունների վրա և ներկա արդյունքները կարող են տարբեր լինել՝ հանգեցնելով պահուստում հետագա փոփոխությունների:

Նշանակալի վարկերի և փոխաստվությունների համար անհատական ստեղծված հատուկ պահուստներից բացի, Բանկը նաև ստեղծում է արժեզրկման խմբային պահուստներ, այն ռիսկերի գծով, որոնք չնայած որ անհատապես չեն գնահատվել, սակայն պարունակում են չվճարման ավելի մեծ ռիսկ, քան սկզբնապես որոշվել էր: Սա հաշվի է առնում այնպիսի գործոնների ազդեցությունը, ինչպիսիք են վատթարացումը երկրի ռիսկում, արդյունաբերության մեջ և տեխնոլոգիական հնացումը, ինչպես նաև բացահայտված կառուցվածքային թերությունները կամ դրամական հոսքերի նվազումները:

Հարկային օրենսդրություն

ՀՀ հարկային օրենսդրությունը ենթակա է տարակարծիք մեկնաբանությունների: Տես 26. Ծանոթագրությունը:

Կապիտալի գործիք հանդիսացող վաճառքի համար մատչելի ներդրումների արժեզրկում

Բանկը համարում է կապիտալի գործիք հանդիսացող վաճառքի համար մատչելի ներդրումն արժեզրկված, երբ դրա իրական արժեքի նվազումը էական է կամ կրում է երկարատև բնույթ: Որոշելու համար էական է կամ երկարատև նվազումը՝ Բանկը կատարում է որոշակի դատողություններ: Այդ դատողությունները կատարելիս, այլ գործոնների հետ մեկտեղ, Բանկը հաշվի է առնում նաև բաժնետոմսերի գնի փոփոխականությունը: Բացի դրանից, արժեզրկումը հնարավոր է, երբ առկա են ապացույցներ, որ վատացել է ֆինանսական վիճակը տվյալ կազմակերպության, արդյունաբերության կամ ճյուղի, որտեղ կատարվել է ներդրումը, կատարվել են փոփոխություններ տեխնոլոգիաներում և գործառնական կամ ֆինանսական դրամական հոսքերում:

6 Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին	351,514	543,093
Մինչև մարման ժամկետը պահվող պարտքային արժեթղթեր	426,749	278,779
Ֆինանսական կազմակերպությունների հաշիվներ	76,135	34,127
Ֆակտորինգային գործառնություններից տոկոսային եկամուտներ	17,847	2,579,482
Անհատապես արժեզրկված ակտիվների գծով հաշվեգրված տոկոսներ	12,721	-
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	884,966	3,435,481
Հաճախորդների հաշիվներ	2,509	2,115
Ֆինանսական կազմակերպությունների հաշիվներ	16,730	1,553,163
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	19,239	1,555,278

7 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Դրամարկղային գործառնություններ	24,886	66,468
Հաշվարկային գործառնություններ/փոխանցումներ	17,076	38,862
Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ	137,734	107,261
Շարժ չունեցող հաշիվների սպասարկման գծով վճարներ	10,795	9,402
Այլ վճարներ և կոմիսիոն եկամուտներ	6,701	1,999
Ընդամենը կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ	197,192	223,992
Հաշվարկային գործառնություններ/փոխանցումներ	2,101	3,514
Արժեթղթերով գործառնություններ	71	63
Այլ ծախսեր	144	486
Ընդամենը կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	2,316	4,063

8 Արտարժույթով գործառնություններից զուտ եկամուտներ

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Արտարժույթի առջ ու վաճառքից զուտ եկամուտ	82,793	472,009
Ոչ առևտրային ակտիվների և պարտավորությունների արտարժույթային փոխարկումներից զուտ օգուտ	9,216	9,227
Ընդամենը զուտ առևտրային եկամուտ	92,009	481,236

9 Այլ եկամուտներ

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Հիմնական միջոցների վաճառքից եկամուտ	-	253
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	16,600	216,290
Այլ եկամուտ	3,925	12,313
Ընդամենը այլ եկամուտներ	20,525	228,856

10 Վարկային կորուստների արժեզրկման հակադարձում

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ (ծանոթագրություն 15)	5,000	28,591
Հաճախորդներին տրված վարկեր (ծանոթագրություն 16)	61,369	538,348
Ընդամենը վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս	66,369	566,939

11 Անձնակազմի գծով ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Աշխատավարձ	399,061	350,190
Սոցիալական ապահովագրության վճարներ	25,914	25,566
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	424,975	375,756

12 Այլ ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	9,844	8,714
Գովազդի ծախսեր	1,798	1,440
Գործուղման ծախսեր	6,707	6,533
Կապի և հաղորդակցման միջոցների գծով ծախսեր	9,034	18,940
Վարձակալության գծով ծախսեր	18,851	18,851
Հարկեր, (բացառությամբ շահութահարկի) և տուրքեր	19,719	16,898
Խորհրդատվական և այլ ծառայությունների գծով ծախսեր	12,000	4,500
Անվտանգության գծով ծախսեր	12,380	12,542
Ներկայացուցչական ծախսեր	18,547	21,563
Գրասենյակային ծախսեր	4,689	5,718
Վճարված տուգանքներ	190	3,750
Ապահովագրության գծով ծախսեր	12,845	11,808
Գույքի բռնագանձման ծախսեր	-	78,454
ԻՍՕ-ի գծով ծախսեր	19,013	-
Հիմնական միջոցների օտարումից վնաս	1,479	-
Այլ ծախսեր	43,768	49,532
Ընդամենը այլ ծախսեր	190,864	259,243

13 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար ՀՀ դրամ	2012	2011
Ընթացիկ հարկ	140,650	571,488
Հետաձգված հարկ	(16,482)	(20,374)
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	124,168	551,114

Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 20% (2011թ.՝ 20%): ՀՀ հարկային օրենսդրության և ՖՀՄՍ-ի միջև եղած տարբերությունը մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների գծով առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ ֆինանսական հաշվետվությունների կազման նպատակներով դրանց հաշվեկշռային արժեքների և հարկման բազայի միջև: Հետաձգված շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է 20% հիմնական դրույքաչափը կիրառելով:

Ստորև ներկայացվում է շահութահարկի գծով ծախսի և հաշվապահական շահույթի միջև փոխկապակցվածությունը.

Հազար ՀՀ դրամ	2012	Արդյունավետ դրույքաչափ (%)	2011	Արդյունավետ դրույքաչափ (%)
Շահույթ մինչև հարկումը	589,014		2,708,256	
Շահութահարկ 20% դրույքաչափով	117,803	20	541,651	20
Չնվազեցվող ծախսեր	8,208	1	11,308	-
Դրական փոխարժեքային տարբերություն	(1,843)	-	(1,845)	-
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	124,168	21	551,114	20

Ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձգված հարկի հաշվարկ.

Հազար ՀՀ դրամ	2011	Ֆինանսական արդյունքներով ճանաչված	Սեփական կապիտալում ճանաչված	2012
Այլ պարտավորություններ	4,596	4,105	-	8,701
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	4,596	4,105	-	8,701
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	(4,071)	(1,591)	-	(5,662)
Հիմնական միջոցներ	(228)	282	(1,029)	(975)
Այլ ակտիվներ	(15,042)	15,012	-	(30)
Պայմանական պարտավորություններ	(834)	(1,326)	-	(2,160)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(20,175)	12,377	(1,029)	(8,827)
Զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություն	(15,579)	16,482	(1,029)	(126)

Հազար ՀՀ դրամ	2010	Ֆինանսական արդյունքներով ճանաչված	Սեփական կապիտալում ճանաչված	2011
Հիմնական միջոցներ	263	(263)	-	-
Այլ պարտավորություններ	7,560	(2,964)	-	4,596
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	7,823	(3,227)	-	4,596
Պահանջների ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	(1,040)	(3,031)	-	(4,071)
Հիմնական միջոցներ	(341)	113	-	(228)
Այլ ակտիվներ	(41,516)	26,474	-	(15,042)
Պայմանական պարտավորություններ	(879)	45	-	(834)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(43,776)	23,601	-	(20,175)
Զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություն	(35,953)	20,374	-	(15,579)

14 Կանխիկ դրամական միջոցներ, դրանց համարժեքներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Կանխիկ դրամական միջոցներ	934,413	1,189,500
Թղթակցային հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում	725,377	7,668,686
Ներառվում է դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում	1,659,790	8,858,186
Ավանդային հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում	-	3,520
Կանխիկ դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	1,659,790	8,861,706
Դրամական միջոցների հոսքերում ներառված կանխիկ դրամական միջոցներ և հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում	1,659,790	8,858,186
Այլ բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ (ծանոթ. 15)	202,823	2,035,711
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	1,862,613	10,893,897

Թղթակցային հաշիվները ՀՀ ԿԲ-ում ներառում են նաև ՀՀ բանկային օրենսդրության համաձայն ՀՀ ԿԲ-ում տեղաբաշխված պարտադիր պահուստները, որոնք հաշվարկվում են Բանկի կողմից ներգրաված դրամային որոշ միջոցների 8%-ի և արտարժույթով որոշ միջոցների 12 %-ի չափով: Այդ միջոցները 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմում են 535,623 հազար դրամ (2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,777,891 հազար դրամ): Այդ միջոցների ելքագրումն արգելված չէ, սակայն պահուստավորման նվազագույն չափը չպահպանելը հանգեցնում է ՀՀ Կենտրոնական բանկի կողմից տույժերի կիրառման: Պարտադիր պահուստավորման միջոցների դիմաց Բանկը տոկոսներ չի ստանում:

Ավանդային հաշիվները ՀՀ ԿԲ-ում իրենից ներկայացնում է ԱրՔա վճարային համակարգով իրականացվող փոխհաշվարկների երաշխիքային ավանդ:

15 Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Թղթակցային հաշիվներ	202,823	2,035,711
Ներառվում է դրամական միջոցների հոսքեր մասին հաշվետվությունում	202,823	2,035,711
Վարկեր և ավանդներ	2,628,346	500,219
Ֆակտորինգ	-	7,503,179
	2,628,346	8,003,398
Արժեզրկումից պահուստներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գծով	-	(5,000)
Ընդամենը պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	2,831,169	10,034,109

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 199,326 հազար դրամ գումարով (98%) հաշիվները կենտրոնացված են 5 բանկերում, ինչն իրենից ներկայացնում է էական կենտրոնացում (2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,930,214 հազար դրամ (95%)):

Այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գծով արժեզրկման կորուստների հատկացումների շարժը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը
01 հունվար 2011	33,591
Տարվա հակադարձում	(28,591)
31 դեկտեմբեր 2011	5,000
Տարվա հակադարձում	(5,000)
31 դեկտեմբեր 2012	-

16 Հաճախորդներին տրված վարկեր

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Վարկեր	2,762,714	2,206,316
Օվերդրաֆտ	1,226,287	-
	3,989,001	2,206,316
Արժեզրկումից պահուստներ վարկերի գծով	(99,834)	(129,892)
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	3,889,167	2,076,424

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերում և փոխառվածություններում ներառված հաշվեգրված տոկոսային եկամուտը կազմում է 21,964 հազար դրամ (2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 10,027 հազար դրամ):

2012թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխառվածությունների արդյունավետ տոկոսադրույքները տատանվում են ՀՀ դրամով վարկերի համար 5-18 % (2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 5-18%) և ԱՄՆ դոլարով, Եվրոյով և այլ ազատ փոխարկելի արտարժույթով վարկերի համար 10-21% (2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 10-21%):

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկն ունի էական կենտրոնացում տրամադրված վարկերի գծով 2,226,121 հազար դրամ (համախառն վարկային պորտֆելի 56%-ը) ընդհանուր գումարով, տրամադրված թվով 10 վարկառուների և նրանց հետ փոխկապված անձանց (2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 929,556 հազար դրամ կամ 42%՝ տրամադրված թվով 10 վարկառուների և նրանց հետ փոխկապակցված անձանց): Նշված վարկերի գծով արժեգրկումից պահուստները կազմում են 21,446 հազար դրամ (2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 9,252 հազար դրամ):

Տրամադրված վարկերի և փոխառվածությունների վերլուծությունն ըստ տնտեսության ճյուղերի ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	Արդյունաբե- րություն	Շինարա- րություն	Առևտուր	Սպառո- ղական ոլորտ	Գյուղա- տնտե- սություն	Հիփոթեք	2012	
							Այլ	Ընդամենը
Վարկեր	272,308	406,607	1,554,657	171,825	67,652	1,399,461	116,491	3,989,001
Արժեգրկումից պահուստներ վարկերի և փոխառվածությունների գծով	(15,295)	(8,718)	(15,547)	(1,718)	(677)	(56,714)	(1,165)	(99,834)
Զուտ վարկեր	257,013	397,889	1,539,110	170,107	66,975	1,342,747	115,326	3,889,167
<hr/>								
Հազար ՀՀ դրամ	Արդյունաբե- րություն	Շինարա- րություն	Առևտուր	Սպառո- ղական ոլորտ	Գյուղա- տնտե- սություն	Հիփոթեք	2011	
							Այլ	Ընդամենը
Վարկեր	125,220	104,133	731,269	104,601	-	1,113,593	27,500	2,206,316
Արժեգրկումից պահուստներ վարկերի և փոխառվածությունների գծով	(2,725)	(1,037)	(7,274)	(1,181)	-	(117,402)	(273)	(129,892)
Զուտ վարկեր	122,495	103,096	723,995	103,420	-	996,191	27,227	2,076,424

Վարկերի և փոխառվածությունների գծով արժեգրկման պահուստի շարժն ըստ դասերի հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ							2012	
	Արդյունաբերություն	Շինարարություն	Առևտուր	Սպառողական ոլորտ	Գյուղատնտեսություն	Հիփոթեք	Այլ	Ընդամենը
2012թ. հունվարի 1 դրությամբ	2,725	1,037	7,274	1,181	-	117,402	273	129,892
Տարվա ծախս/ (հակադարձում)	12,570	7,681	8,273	261	677	(91,723)	892	(61,369)
Դուրսգրում	-	-	-	-	-	(12,184)	-	(12,184)
Վերադարձ	-	-	-	276	-	43,219	-	43,495
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>15,295</u>	<u>8,718</u>	<u>15,547</u>	<u>1,718</u>	<u>677</u>	<u>56,714</u>	<u>1,165</u>	<u>99,834</u>
Անհատական արժեզրկում	13,049	5,125	-	-	-	7,164	-	25,338
Խնբային արժեզրկում	2,246	3,593	15,547	1,718	677	49,550	1,165	74,496
	<u>15,295</u>	<u>8,718</u>	<u>15,547</u>	<u>1,718</u>	<u>677</u>	<u>56,714</u>	<u>1,165</u>	<u>99,834</u>
Անհատապես արժեզրկված վարկերի համախառն գումար (մինչև անհատապես գնահատված արժեզրկման պահուստներով զտելը)	<u>47,702</u>	<u>47,330</u>	-	-	-	<u>37,706</u>	-	<u>132,738</u>

Հազար ՀՀ դրամ							2011	
	Արդյունաբերություն	Շինարարություն	Առևտուր	Սպառողական ոլորտ	Գյուղատնտեսություն	Հիփոթեք	Այլ	Ընդամենը
2011թ. հունվարի 1 դրությամբ	2,905	7,307	3,620	1,101	-	42,498	8,323	65,754
Տարվա ծախս/ (հակադարձում)	(180)	(6,270)	3,654	80	-	132,506	(668,138)	(538,348)
Դուրսգրում	-	-	-	-	-	(57,602)	-	(57,602)
Վերադարձ	-	-	-	-	-	-	660,088	660,088
2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>2,725</u>	<u>1,037</u>	<u>7,274</u>	<u>1,181</u>	<u>-</u>	<u>117,402</u>	<u>273</u>	<u>129,892</u>
Անհատական արժեզրկում	1,698	-	-	-	-	108,783	-	110,481
Խնբային արժեզրկում	1,027	1,037	7,274	1,181	-	8,619	273	19,411
	<u>2,725</u>	<u>1,037</u>	<u>7,274</u>	<u>1,181</u>	<u>-</u>	<u>117,402</u>	<u>273</u>	<u>129,892</u>
Անհատապես արժեզրկված վարկերի համախառն գումար (մինչև անհատապես	<u>9,052</u>	-	-	-	-	<u>251,707</u>	-	<u>260,759</u>

Հազար ՀՀ դրամ	Արդյունաբերություն	Շինարարություն	Առևտուր	Սպառողական ոլորտ	Գյուղատնտեսություն	Հիփոթեք	2011	
							Այլ	Ընդամենը
2011թ. հունվարի 1 դրությամբ գնահատված արժեզրկման պահուստներով զտելը)	2,905	7,307	3,620	1,101	-	42,498	8,323	65,754

Տրամադրված վարկերի վերլուծությունն ըստ հաճախորդների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Մասնավոր ձեռնարկություններ	2,420,022	908,506
Ֆիզիկական անձիք	1,543,114	1,221,219
Անհատ ձեռնարկատերեր	25,865	76,591
	3,989,001	2,206,316
Արժեզրկումից պահուստներ վարկերի գծով	(99,834)	(129,892)
Ընդամենը վարկեր	3,889,167	2,076,424

Ֆիզիկական անձանց տրամադրված վարկերը ներկայացվում են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Հիփոթեքային	1,363,706	1,113,594
Սպառողական	157,466	88,485
Ավտոմեքենաների ձեռքբերման	14,359	9,400
Այլ	7,583	9,740
Ընդամենը ֆիզիկական անձանց տրամադրված վարկեր (համախառն)	1,543,114	1,221,219

Ինչպես նշված է 28 ծանոթագրությունում, 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարկերի և փոխատվությունների գնահատված իրական արժեքը մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

Վարկային պորտֆելին ներհատուկ վարկային, արժութային, իրացվելիության և տոկոսային ռիսկը բացահայտված է 30 ծանոթագրությունում: Տեղեկատվությունը փոխկապակցված անձանց վերաբերյալ բացահայտված է 27 ծանոթագրությունում:

Հաճախորդներին տրված վարկերի ժամկետային վերլուծությունը ներկայացված է 29 ծանոթագրությունում:

17 Ներդրումային արժեքներ

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

Հազար ՀՀ դրամ	Վաճառքի համար մատչելի	Մինչև մարման ժամկետը պահվող	Ընդամենը	Վաճառքի համար մատչելի	Մինչև մարման ժամկետը պահվող	Ընդամենը
Զգնանշվող ներդրումներ						
ՀՀ կազմակերպությունների բաժնետոմսեր	19,140	-	19,140	19,140	-	19,140
ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից թողարկված արժեթղթեր	-	4,517,884	4,517,884	-	3,034,118	3,034,118
Ընդամենը ներդրումներ	19,140	4,517,884	4,537,024	19,140	3,034,118	3,053,258

Բոլոր պարտքային արժեթղթերն ունեն հաստատուն տոկոսներ:

Բանկը տարվա ընթացքում ամորտիզացված արժեքով չափվող որևէ ֆինանսական ակտիվ չի վերադասակարգել որպես իրական արժեքով չափվող (2011թ. նույնպես):

Բոլոր չգնանշված վաճառքի համար մատչելի բաժնեմասային արժեթղթերը գրանցված են ինքնարժեքով, քանի որ իրական արժեքը չի կարող արժանահավատորեն գնահատվել: Այս ներդրումների համար չկա գնանշվող շուկա և Բանկը նախատեսում է դրանք պահել երկար ժամկետով:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող արժեթղթեր

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Անվանական արժեք	4,655,247	3,120,000
Ձեղջատոկոս	(137,363)	(85,882)
Ընդամուր մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	4,517,884	3,034,118

Մինչև մարման ժամկետը պահվող արժեթղթերն ըստ եկամտաբերության և մարմանը մնացած ժամկետների.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ %	ժամկետ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ %	ժամկետ
ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից թողարկված արժեթղթեր	8.71-9.6%	2013	9.00-11.5%	2012

18 Հիմնական միջոցներ

	Հոդ	Համակարգչային տեխնիկա և կապի միջոցներ	Փոխադրամիջոցներ	Այլ հիմնական միջոցներ	Անավարտ շինարարություն	Կապիտալ ներդրումներ վարձակալված հիմնական միջոցներում	Ընդամենը
ՎԵՐՍՈՒՄԱՐՆԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ							
2011թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	141,540	29,139	20,871	65,978	255,810	135,506	648,844
Ավելացում	-	5,079	8,400	11,436	215,152	2,787	242,854
Օտարում	-	(584)	(4,118)	-	-	-	(4,702)
2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	141,540	33,634	25,153	77,414	470,962	138,293	886,996
Ավելացում	-	5,684	-	5,271	117,443	-	128,398
Օտարում	-	(7,641)	-	(2,301)	-	-	(9,942)
Վերազնահատում	-	4,363	-	778	-	-	5,141
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	141,540	36,040	25,153	81,162	588,405	138,293	1,010,593
ԿՈՒՏԱԿԱՆ ՄԱՇՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ							
2011թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	18,839	4,995	24,124	-	11,699	59,657
Հատկացումներ	-	6,329	4,173	12,975	-	7,148	30,625
Օտարում	-	(291)	(3,195)	-	-	-	(3,486)
2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	24,877	5,973	37,099	-	18,847	86,796
Հատկացումներ	-	6,133	4,996	14,306	-	6,898	32,333
Օտարում	-	(6,502)	-	(2,082)	-	-	(8,584)
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	24,508	10,969	49,323	-	25,745	110,545
Հաշվեկշիռային արժեք 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	141,540	11,532	14,184	31,839	588,405	112,548	900,048
Հաշվեկշիռային արժեք 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	141,540	8,757	19,180	40,315	470,962	119,446	800,200
Հաշվեկշիռային արժեք 2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	141,540	10,300	15,876	41,854	255,810	123,807	589,187

Ակտիվների վերազնահատում

Համակարգչային տեխնիկա, գույքի և այլ հիմնական միջոցների վերազնահատումը կատարվել է 2012թ. նոյեմբերի 30-ին «Շեն» ՍՊԸ անկախ գնահատողի կողմից՝ կիրառելով համեմատական, ծախսային և եկամտային մեթոդները, որի արդյունքում առաջացել է վերազնահատումից արժեքի աճ 5,141 հազար դրամ գումարով:

Անավարտ շինարարություն

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի պայմանագրային պարտավորությունները Բանկի կառուցվող շենքի շինարարական աշխատանքների ավարտման համար կազմում է 187,077 հազար դրամ:

Ամբողջությամբ մաշված ակտիվներ

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների ցանկում ներառված ամբողջությամբ մաշված ակտիվներ չկան (2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ամբողջությամբ մաշված ակտիվներ սկզբնական արժեքը կազմում է՝ 10,745 հազար դրամ):

Ներդրման փուլում գտնվող հիմնական միջոցներ

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների ցանկում ներառված ներդրման փուլում գտնվող հիմնական միջոցների գումարը կազմում է 1,940 հազար դրամ (2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 2,700 հազար դրամ): Տվյալ հիմնական միջոցների գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում և դասակարգված են համաձայն իրենց դասերի:

Հիմնական միջոցների սահմանափակումներ

2012թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չի տիրապետել պարտավորությունների դիմաց գրավադրված կամ որևէ այլ սահմանափակման ենթակա հիմնական միջոցների:

19 Ոչ նյութական ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	Համակարգչային ծրագրեր	Այլ	Ընդամենը
ՍԿՁԲՆԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ			
2011թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	19,958	18,000	37,958
Ավելացում	-	-	-
2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	19,958	18,000	37,958
Օտարում	(8,700)	(15,431)	(24,131)
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	11,258	2,569	13,827
ԱՍՈՐՏԻՉԱՑԻԱ			
2011թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	14,722	12,450	27,172
Մասհանումներ	1,483	1,800	3,283
2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	16,205	14,250	30,455
Մասհանումներ	1,120	1,200	2,320
Օտարում	(8,700)	(15,431)	(24,131)
2012թ. հունիսի 30-ի դրությամբ	8,625	19	8,644
ՄՆԱՑՈՐԴԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔ			
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,633	2,550	5,183
2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3,753	3,750	7,503
2010թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	5,236	5,550	10,786

2012թ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չի տիրապետել պարտավորությունների դիմաց գրավադրված կամ որևէ այլ սահմանափակման ենթակա ոչ նյութական ակտիվներ:

20 Բռնագանձված գույք

Տարվա ընթացքում Բանկի կողմից տրամադրված վարկերի ապահովվածություն հանդիսացող գրավների տնօրինման արդյունքում ձեռք բերված ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվների մանրամասները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներկայացված են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Անշարժ գույք	1,343,925	1,343,925

Բանկի քաղաքականությունն է հետամուտ լինել գրավի իրացմանը պատշաճ կերպով և ժամկետներում: Բանկը հիմնականում չի օգտագործում ոչ կանխիկ գրավները իր

սեփական գործունեության իրականացման համար: Ակտիվները չափվում են հաշվեկշռային արժեքի և իրական արժեքի՝ նվազեցված հանած վաճառքի ծախսումներով, նվազագույնով:

21 Այլ ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Կանխավճարներ	2,651	6
Ապագա ժամանակաշրջանի ծախսեր	12,289	17,588
Կանխավճարներ այլ հարկերի գծով	-	165,039
Պահեստ	6,703	7,266
Այլ ակտիվներ	-	2,735
Ընդամենը այլ ակտիվներ	21,643	192,634

22 Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Այլ բանկերի թղթակցային հաշիվներ	2,414,345	5,453,156
Այլ ֆինանսական կազմակերպությունների ընթացիկ հաշիվներ	15,142	10,252
Վարկեր այլ ֆինանսական կազմակերպություններից	-	7,908,993
Ընդամենը պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	2,429,487	13,372,401

Բանկերից բոլոր ավանդները ունեն հաստատուն տոկոսադրույքներ:

2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական կազմակերպություններից ներգաված ՍԱԷ դիրհամով ավանդների գծով արդյունավետ տոկոսադրույքը կազմում է 6%:

Հաշվետու ժամականաշրջանում Բանկը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2011՝ նույնպես):

23 Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Իրավաբանական անձինք		
Ընթացիկ/հաշվարկային հաշիվներ	502,153	296,508
	502,153	296,508
Ֆիզիկական անձինք		
Ընթացիկ/հաշվարկային հաշիվներ	1,610,616	1,646,426
ժամկետային ավանդներ	79,379	48,320
	1,689,995	1,694,746
Ընդամենը պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	2,192,148	1,991,254

Ավադներն ունեն հաստատուն տոկոսադրույքներ:

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ իրավաբանական անձանց ընթացիկ ավանդներում ներառված են ավանդներ, որոնք հանդիսանում են ապահովածություն տրամադրված ակրեդիտիվների գծով 47,278 հազար դրամ գումարով (2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 20,170 հազար դրամ): Այդ ավանդների իրական արժեքը մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի ամենամեծ տաս հաճախորդների հաշիվների ընդհանուր գումարը (ներառյալ կապակցված անձինք, տես ծանոթ. 27) կազմում է 771,475 հազար դրամ (2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 614,929 հազար դրամ) կամ հաճախորդների հաշիվների ընդհանուր գումարի 35%. (2011թ. 31%):

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներից ԱՄՆ դոլարով ներգրավված ժամկետային ավանդների գծով արդյունավետ տոկոսադրույքը կազմում է 3% (2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 3%):

24 Այլ պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ

	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Վճարվելիք գումարներ	62,061	53,059
Պարտավորություններ հարկերի գծով՝ բացառությամբ շահութահարկի	10,720	69,653
Պարտավորություն անձնակազմի նկատմամբ	39,188	20,270
Այլ	100	-
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	112,069	142,982

25 Սեփական կապիտալ

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի գրանցված և ամբողջությամբ վճարված կանոնադրական կապիտալը կազմում էր 6,850,000 հազ. դրամ: Համաձայն Բանկի կանոնադրության, բաժնետիրական կապիտալը կազմված է թվով 1 բաժնետոմսից՝ 6,850,000 հազար դրամ անվանական արժեքով: Բանկի միակ բաժնետերը Իրանի Իսլամական Հանրապետության «Մելլաթ բանկ» ԲԲԸ-ն է:

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի կողմից հետ գնված բաժնետոմսեր չեն եղել:

Բաշխման ենթակա Բանկի պահուստները սահմանափակվում են կուտակված շահույթով: Բաշխման ոչ ենթակա միջոցները ներկայացված են գլխավոր պահուստով, որը ստեղծված է համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների՝ ընդհանուր բանկային ռիսկերը, ներառյալ հնարավոր կորուստները և այլ չնախատեսված ռիսկերը և ծախսերը փոխհատուցելու նպատակով: Պահուստը ստեղծվել է համաձայն Բանկի կանոնադրության, որը նախատեսում է պահուստի ստեղծում այդ նպատակների համար ոչ պակաս քան հաշվապահական հաշվառման հաշիվներում արտացոլված բաժնետիրական կապիտալի 15 %-ի չափով:

Համաձայն 2012թ. մարտի 10-ի Բանկի Ընդհանուր ժողովի որոշման շահաբաժին չի բաշխվել:

26 Պայմանական պարտավորություններ

Իրավական և հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը կարգավորող օրենսդրական դաշտը աչքի է ընկնում հաճախակի կատարվող փոփոխություններով և լրացումներով: Վերջիններս երբեմն հստակ չեն, հակասական են և պահանջում են մեկնաբանություններ: Շատ դեպքերում, այս կամ այն հարցում տարբեր հարկային և իրավասու մարմիններ ունեն տարբեր մեկնաբանություններ:

Հաճախ հարկային մարմինները ներկայացնում են պահանջներ այնպիսի գործարքների կամ հաշվառման մեթոդների նկատմամբ, որոնց նկատմամբ նախկինում դիտողություններ չեն եղել: Դրա հետևանքով կարող են առաջանալ լրացուցիչ տույժեր և տուգանքներ: Հարկային ստուգումները կարող են ընդգրկել հաշվետու տարվան անմիջապես նախորդող 3 տարի ժամանակաշրջան, սակայն որոշ պայմաններում ստուգումները կարող են ընդգրկել ավելի վաղ ժամանակաշրջաններ:

Ղեկավարությունը համոզված է, որ Բանկն իր գործունեությունը ծավալում է օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների շրջանակներում, և ամբողջությամբ կատարել է իր հարկային պարտավորությունները:

Բանկին ներկայացվող դատական հայցերի առումով Բանկի ղեկավարությունը համոզված է, որ դրանց հետևանքով առաջացող պարտավորությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Բանկի ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործառնությունների արդյունքների վրա:

Պարտքային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ, երաշխիքներ և այլ ֆինանսական պայմանագրեր

Իր գործունեության ընթացքում Բանկը տրամադրում է իր հաճախորդներին հետհաշվեկշռային ռիսկ պարունակող ֆինանսական գործիքներ: Նշված ֆինանսական գործիքները, որոնք ունեն վարկային ռիսկի տարբեր մակարդակներ, չեն արտացոլվում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ:

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ անվանական կամ պայմանագրային գումարները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Չօգտագործված վարկային գծեր	553,225	367,332
Տրամադրված երաշխիքներ	479,680	29,462
Ակրեդիտիվներ	47,278	20,170
Ընդամենը պարտքային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ	1,080,183	416,964

Վարկային պարտավորությունների, երաշխիքների և այլ ֆինանսական միջոցների պարտքային ռիսկի առավելագույն չափը լավագույնս ներկայացված է այս պարտավորությունների և պայմանական պարտավորությունների ընդհանուր գումարում:

Պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով – Բանկը որպես վարձակալող

Բանկն իր գործունեությունն ապահովելու նպատակով կնքում է առևտրային վարձակալության պայմանագրեր շենք և տարածքներ վարձակալելու նպատակով:

Չեղյալ չհայտարարվող գործառնական վարձակալության գծով վճարվելիք ապագա ընդհանուր նվազագույն վարձավճարների կառուցվածքը հետևյալն է.

Չափար 33 դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Մինչև 1 տարի	18,851	18,851
1-5 տարի	37,704	56,554
Ընդամենը պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով	56,555	75,405

Կապիտալ բնույթի պարտավորություններ

Կապիտալ բնույթի պարտավորությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացահայտված է 18 ծանոթագրությունում:

Ապահովագրություն

Հայաստանում ապահովագրության ոլորտը գտնվում է զարգացման փուլում, և այլ երկրներին հատուկ բազմաթիվ ապահովագրության ձևաչափեր հիմնականում դեռևս կիրառելի չեն: Բանկը նախատեսում է իր գործունեության դադարեցմանը, ինչպես նաև իր գույքի կամ գործունեության հետ կապված ապահովագրական դեպքերի ժամանակ առաջացող գույքի և շրջակա միջավայրի վնասի՝ երրորդ կողմի նկատմամբ պարտավորությանը վերաբերող մասնակի ապահովագրություն: Բանկին սեփականության իրավունքով պատկանող փոխադրամիջոցները ապահովագրված են: Բանկն ունի ապահովագրություն նաև բանկային ընդհանուր պարտավորվածությունների, էլեկտրոնային և համակարգչային հանցագործությունների և մասնագիտական պատասխանատվության համար: Քանի դեռ Բանկը չի նախատեսել ամբողջական ապահովագրություն, առկա է ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է ունենալ բացասական ազդեցություն Բանկի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

Սկսած 2005թ. Բանկը հանդիսանում է ավանդների պարտադիր ապահովագրական համակարգի անդամ: Նշված համակարգը գործում է համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների և կանոնակարգվում է Ֆիզիկական անձանց բանկային ավանդների հատուցումը երաշխավորելու մասին օրենքով: Ապահովագրությունը մարում է Բանկի պարտավորությունները ֆիզիկական անձանց ավանդների գծով 4,000 հազար դրամ ընդհանուր գումարով (մինչև 2,000 հազար դրամ արտարժույթով ավանդների դեպքում) Բանկի սննկացման և բանկային արտոնագրի հետ կանչման դեպքում:

27 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Համաձայն ՀՀՍՍ 24 «Կապակցված կողմերի բացահայտում» կողմերը համարվում են կապակցված, եթե նրանցից մեկը կարող է վերահսկել մյուսին կամ նշանակալի ազդեցություն ունենալ մյուսի վրա՝ ֆինանսական և գործառնական որոշումներ կայացնելիս: Ներկայացվող հաշվետվությունների առումով Բանկի կապակցված կողմերն են՝ նրա բաժնետերերը, ղեկավար անձնակազմի անդամները, ինչպես նաև նրանց հետ կապակցված անձիք և նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունները:

Բանկի վերջնական վերահսկող է համարվում Իրանի Իսլամական Հանրապետության «Սեյլաթ բանկ» ԲԲԸ-ն:

Բանկն իր գործունեության ընթացքում ներգրավված է լինում կապակցված կողմերի հետ մի շարք գործարքներում: Այդ գործարքները ներառում են վարկերը, ավանդները և այլն: Նշված գործարքները իրականացվել են՝ շուկայում գործող պայմաններից և տոկոսադրույքներից ելնելով:

Գործարքների ծավալները, մնացորդները տարվա վերջի դրությամբ և տարվա եկամուտ և ծախսերը հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	
	Բաժնետերեր	Ղեկավար անձնակազմը	Բաժնետերեր	Ղեկավար անձնակազմը
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ				
Մնացորդը 1 հունվարի դրությամբ	211,803	-	269,699	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում մուտքեր	949,655	-	64,525,225	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում ելքեր	(1,126,734)	-	(64,583,121)	-
Մնացորդը ժամանակաշրջանի վերջում	34,724	-	211,803	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր				
Վարկի մնացորդը 1 հունվարի դրությամբ, համախառն	-	103,168	-	92,622
Ժամանակաշրջանի ընթացքում տրամադրված վարկեր	-	461,717	-	85,480
Ժամանակաշրջանի ընթացքում մարված վարկեր	-	(82,299)	-	(74,934)
Վարկի մնացորդը ժամանակաշրջանի վերջում, համախառն	-	482,586	-	103,168
Արժեզրկումից պահուստ	-	(4,826)	-	(1,031)
Մնացորդը ժամանակաշրջանի վերջում	-	477,760	-	102,137
Տոկոսային եկամուտ վարկերի գծով	-	26,544	-	6,403
Վարկային կորուստների գծով պահուստի ավելացում/(հակադարձում)	-	3,795	-	(105)
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ				
Մնացորդը 1 հունվարի դրությամբ	12,917,652	-	21,371,611	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում մուտքեր	17,081,438	-	88,877,145	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում ելքեր	(27,608,910)	-	(97,331,104)	-
Մնացորդը ժամանակաշրջանի վերջում	2,390,180	-	12,917,652	-
Տոկոսային ծախսեր	11,247	-	1,548,365	-
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ				
Ավանդներ 1 հունվարի դրությամբ	-	4,840	-	3,247
Ժամանակաշրջանի ընթացքում մուտքեր	-	160,510	-	195,871
Ժամանակաշրջանի ընթացքում ելքեր	-	(153,050)	-	(194,278)
Ավանդների մնացորդը ժամանակաշրջանի վերջում	-	12,300	-	4,840
Տոկոսային ծախսեր ավանդների գծով	-	30	-	26

Ղեկավար անձնակազմին և նրանց հետ կապակցված անձանց տրամադրված վարկերը վճարման են ենթակա 2-10 տարիների ընթացքում և դրանց միջին տոկոսադրույքը 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմում է 9% (2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 7%):

Ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ	2011թ
Աշխատավարձ և այլ կարճաժամկետ վճարումներ	134,918	138,344
Հատկացումներ կենսաթոշակային հիմնադրամին	8,636	8,209
ԸՆդամենը ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումներ	143,554	146,553

28 Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական գործիքներ

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքները, որոնք հաշվեկշռում արտացոլված չեն իրենց իրական արժեքով, համապատասխան մնացորդային արժեքների հետ միասին ներկայացված են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. . դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	
	Հաշվեկշռային արժեք	Իրական արժեք	Հաշվեկշռային արժեք	Իրական արժեք
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Կանխիկ դրամական միջոցներ, դրանց համարժեքներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	1,659,790	1,659,790	8,861,706	8,861,706
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	2,831,169	2,831,169	10,034,109	10,034,109
Հաճախորդներին տրված վարկեր	3,889,167	3,889,167	2,076,424	2,076,424
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	4,517,884	4,519,923	3,034,118	3,020,349
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	2,429,487	2,429,487	13,372,401	13,372,401
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	2,192,148	2,192,148	1,991,254	1,991,254

Պահանջներ և պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Մեկ ամիս մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների համար, հաշվեկշռային արժեքը մոտավոր արտացոլում է իրական արժեքը, քանի որ այս ֆինանսական գործիքների մարման ժամկետները բավականին կարճ են: Մեկ ամսից ավելի մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը սահմանվում է ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից ելնելով և զեղչվում է տարվա վերջի դրությամբ գործող համապատասխան տոկոսադրույքներով, որոնք հիմնականում համընկնում են գործող տոկոսադրույքներին:

Հաճախորդներին տրված վարկեր

Ֆիքսված դրույքաչափերով գործիքների իրական արժեքը հավասար է իրենց հաշվեկշռային արժեքին: Այն միջոցների գնահատված իրական արժեքները, որոնք ունեն ֆիքսված տոկոսադրույք, սահմանվում են ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք զեղչվում են նման պարտքային ռիսկ և մարման ժամկետ ունեցող գործիքների ընթացիկ տոկոսադրույքներով: Վարկերի հաշվեկշռային արժեքը հիմնականում համընկնում է իրական արժեքին:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումների իրական արժեքը հիմնված է շուկայում գործող տոկոսադրույքների վրա: Այն արժեթղթերի իրական արժեքը, որոնց վերաբերյալ բացակայում են գնանշումները, հիմնված են ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկի վրա, որոնք զեղչվում են տարվա վերջին շուկայում գործող տոկոսադրույքներով, որոնք հիմնականում համընկնում են գործող տոկոսադրույքերին:

Այլ փոխառություններ

Ֆիքսված և չգնանշվող տոկոսադրույքներով ավանդների և փոխառությունների գնահատված իրական արժեքը սահմանվում է, ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք զեղչվում են նմանատիպ մարման ժամկետ ունեցող նոր պարտքային գործիքների տոկոսադրույքներով:

29 Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետային վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն ըստ սպասվելիք մարման ժամկետների: Բանկի չզեղչված պայմանագրային պարտավորությունների մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 30.3-ում:

Հազար ՀՀ դրամ

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթահանրագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթահանրագումար	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	1,659,790	-	-	1,659,790	-	-	-	1,659,790
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	2,831,169	-	-	2,831,169	-	-	-	2,831,169
Վարկեր հաճախորդներին	195,699	95,447	603,702	894,848	2,785,599	208,720	2,994,319	3,889,167
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	-	-	-	-	-	19,140	19,140	19,140
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	797,906	1,378,656	2,341,322	4,517,884	-	-	-	4,517,884
Այլ ակտիվներ	-	2,651	-	2,651	-	-	-	2,651
	<u>5,484,564</u>	<u>1,476,754</u>	<u>2,945,024</u>	<u>9,906,342</u>	<u>2,785,599</u>	<u>227,860</u>	<u>3,013,459</u>	<u>12,919,801</u>
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	2,429,487	-	-	2,429,487	-	-	-	2,429,487
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	2,050,818	47,278	94,052	2,192,148	-	-	-	2,192,148
Այլ պարտավորություններ	31,882	23,110	-	54,992	-	57,077	57,077	112,069
	<u>4,512,187</u>	<u>70,388</u>	<u>94,052</u>	<u>4,676,627</u>	<u>-</u>	<u>57,077</u>	<u>57,077</u>	<u>4,733,704</u>
Զուտ Դիրք	<u>972,377</u>	<u>1,406,366</u>	<u>2,850,972</u>	<u>5,229,715</u>	<u>2,785,599</u>	<u>170,783</u>	<u>2,956,382</u>	<u>8,186,097</u>
Կուտակված ճեղքվածք	<u>972,377</u>	<u>2,378,743</u>	<u>5,229,715</u>		<u>8,015,314</u>	<u>8,186,097</u>		

Հազար ՀՀ դրամ

2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթա- հանրագու- մար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթա- հանրա- գումար	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	8,858,186	-	-	8,858,186	-	3,520	3,520	8,861,706
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	9,553,371	480,738	-	10,034,109	-	-	-	10,034,109
Վարկեր հաճախորդներին	297,949	103,232	527,521	928,702	1,073,948	73,774	1,147,722	2,076,424
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	-	-	-	-	-	19,140	19,140	19,140
Մինչև մարման ծամկետը պահվող ներդրումներ	498,722	790,021	1,745,375	3,034,118	-	-	-	3,034,118
	<u>19,208,228</u>	<u>1,373,991</u>	<u>2,272,896</u>	<u>22,855,115</u>	<u>1,073,948</u>	<u>96,434</u>	<u>1,170,382</u>	<u>24,025,497</u>
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	12,863,314	509,087	-	13,372,401	-	-	-	13,372,401
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	1,908,556	20,525	62,073	1,991,154	-	100	100	1,991,254
Այլ պարտավորություններ	22,038	69,653	51,291	142,982	-	-	-	142,982
	<u>14,793,908</u>	<u>599,265</u>	<u>113,364</u>	<u>15,506,537</u>	<u>-</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>15,506,637</u>
Զուտ Դիրք	<u>4,414,320</u>	<u>774,726</u>	<u>2,159,532</u>	<u>7,348,578</u>	<u>1,073,948</u>	<u>96,334</u>	<u>1,170,282</u>	<u>8,518,860</u>
Կուտակված ճեղքվածք	<u>4,414,320</u>	<u>5,189,046</u>	<u>7,348,578</u>		<u>8,422,526</u>	<u>8,518,860</u>		

30 Ռիսկի կառավարում

Բանկային գործունեությանը բնորոշ է ֆինանսական ռիսկերի բազմազանություն և այդ գործունեությունը ենթադրում է ռիսկերի որոշակի աստիճանի և համադրությունների վերլուծություն, գնահատում, ընդունում և կառավարում:

Ռիսկերի կառավարումը Բանկն իրականացնում է բացահայտման, գնահատման և մոնիթորինգի մշտական գործընթացների, ինչպես նաև ռիսկերի սահմանաչափերի հաստատման և ներքին վերահսկողության այլ միջոցառումների միջոցով: Ռիսկերի կառավարման գործընթացը էական նշանակություն ունի Բանկի շահութաբերության կայունության ապահովման գործում, և Բանկի յուրաքանչյուր աշխատակից պատասխանատվություն է կրում իր պարտականությունների հետ կապված ռիսկերի առաջացման համար: Բանկի գործունեությունը ենթարկվում է պարտքային, իրացվելիության ռիսկերի և շուկայական ռիսկի, որն իր հերթին բաժանվում է առևտրային և ոչ առևտրային գործառնությունների հետ կապված շուկայական ռիսկի: Բանկը նաև ենթարկվում է գործառնական ռիսկերի:

Ռիսկերի անկախ կառավարման գործընթացը չի ներառում գործարար ռիսկերը, ինչպիսիք են միջավայրի փոփոխությունները, տեխնոլոգիաների կամ արդյունաբերության փոփոխությունները: Դրանք կառավարվում են Բանկի կողմից ռազմավարական պլանավորման գործընթացում:

Ռիսկերի կառավարման կառուցվածք

Ռիսկերի բացահայտման և վերահսկմանն ուղղված ամբողջ պատասխանատվությունը կրում է Բանկի խորհուրդը և Գործադիր մարմինը, սակայն, գոյություն ունեն ռիսկերի կառավարման և վերահսկման համար պատասխանատու առանձին անկախ մարմիններ:

Բանկի խորհուրդ

Խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման ընդհանուր վերահսկողության, ռազմավարության հաստատման և ռիսկերի կառավարման սկզբունքների հաստատման համար:

Տնօրինություն

Տնօրինությունը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման գործընթացի վերահսկման համար:

Ռիսկերի կառավարում

Ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանումը պատասխանատու է գործընթացների ներդրման և իրականացման համար, որոնք կապված են ռիսկերի կառավարման հետ, որպեսզի ապահովեն կառավարման անկախ գործընթացը:

Ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանում

Ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանումը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման սկզբունքների վերահսկման, քաղաքականության և Բանկի ռիսկի սահմանաչափերի համար: Տվյալ բաժինը նաև ապահովում է ռիսկերի գնահատման և հաշվետվության համակարգում ամբողջական տեղեկատվության հավաքը:

Բանկի հաշվապահական հաշվառման և ռեսուրսային բազայի կառավարման բաժին

Բանկի հաշվապահական հաշվառման և ռեսուրսային բազայի կառավարման բաժինը պատասխանատու է Բանկի ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման, ինչպես նաև ողջ ֆինանսական համակարգի համար: Բանկի հաշվապահական հաշվառման և ռեսուրսային բազայի կառավարման բաժինը պատասխանատվություն է կրում նաև Բանկի իրացվելիության ռիսկի և ֆինանսավորման ռիսկի համար:

Ներքին աուդիտ

Բանկի կողմից իրականացվող ռիսկի կառավարման գործընթացը յուրաքանչյուր տարի աուդիտի է ենթարկվում ներքին աուդիտի բաժնի կողմից, որը ստուգում է ինչպես ընթացակարգերի ամբողջականությունը, այնպես էլ Բանկի գործունեության համապատասխանությունը ընթացակարգերին: Ներքին աուդիտի բաժինը անցկացված ստուգումների արդյունքները քննարկում է ղեկավարության հետ և իր եզրակացություններն ու առաջարկները ներկայացնում է Բանկի Խորհրդին:

Ռիսկի գնահատման և ռիսկերի ներկայացման համակարգեր

Բանկի ռիսկերը գնահատվում են այն մեթոդով, որն արտացոլում է ինչպես սպասվող կորուստը, որը հնարավոր է սովորական գործունեության ընթացքում, այնպես էլ անսպասելի կորուստները, որոնք իրենցից ներկայացնում են փաստացի ամենաշատ կորուստների արժեքը

Ռիսկերի մոնիթորինգը և կառավարումը հիմնականում հիմնված է Բանկի կողմից սահմանված ռիսկերի սահմանաչափերի վրա: Այս սահմանաչափերը արտացոլում են Բանկի գործարար ռազմավարությունը և շուկայական պայմանները, որոնցում գործում է Բանկը, ինչպես նաև Բանկի համար ընդունելի ռիսկի մակարդակը, որը Բանկը

պատրաստ է ընդունել, ընդ որում հատուկ ուշադրություն է դարձվում առանձին բնագավառների վրա: Բացի դրանից, Բանկը վերահսկում և գնահատում է իր ընդհանուր կարողությունը կրել ռիսկեր՝ կապված բոլոր տեսակի ռիսկերի և գործառնությունների համապարփակ դիրքերի հետ:

Գործունեության բոլոր տեսակների գծով ստացվող տեղեկատվությունը ուսումնասիրվում և մշակվում է ռիսկերի վերլուծության, վերահսկողության և գնահատման նպատակով: Տվյալ տեղեկատվությունը բացատրություններով ներկայացվում է Տնօրինությանը և բոլոր բաժինների ղեկավարներին:

Բանկի բոլոր մակարդակների համար կազմվում են ռիսկերի վերաբերյալ տարբեր հաշվետվություններ, որոնք տարածվում են, որպեսզի Բանկի բոլոր բաժիններին ապահովեն հասանելիություն ընդհանուր, անհրաժեշտ և ժամանակին համապատասխան տեղեկատվությանը:

Ռիսկի չափազանց կենտրոնացումներ

Ռիսկի կենտրոնացումները առաջանում են, երբ մի շարք գործընկերներ իրականացնում են նմանատիպ գործունեություն, կամ գործունեությունը կատարվում է միևնույն շրջանում, կամ նրանք ունեն համանման տնտեսական հատկանիշներ, և տնտեսական, քաղաքական կամ այլ պայմաններում փոփոխության արդյունքում ցուցաբերում են նմանատիպ ազդեցություն այդ գործընկերների պայմանագրային պարտավորությունների կատարման ունակության վրա: Ռիսկի կենտրոնացումները արտացոլում են Բանկի գործունեության արդյունքների հարաբերական զգայունությունը պայմանների փոփոխություններին, որոնք ազդեցություն են ունենում կոնկրետ բնագավառի կամ աշխարհագրական շրջանի վրա:

Ռիսկի չափազանց կենտրոնացումներից խուսափելու համար, Բանկի քաղաքականությունը և գործընթացները ներառում են հատուկ սկզբունքներ, ուղղված բազմաբնույթ պորտֆելի պահպանմանը: Իրականացվում է կառավարում ռիսկի սահմանված կենտրոնացումներով:

30.1 Պարտքային ռիսկ

Բանկի գործունեությունը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի՝ կապված վարկառուի կողմից պարտավորության չկատարելու հետ, որը Բանկին կորուստներ կարող է պատճառել: Պարտքային ռիսկը Բանկի կարևորագույն ռիսկն է, այդ պատճառով էլ Բանկն այն առանձնակի ուշադրությամբ է վերահսկում: Պարտքային ռիսկը կապված է հիմնականում վարկային գործառնությունների հետ, որոնք հանգեցնում են վարկերի և փոխատվությունների տրամադրմանը և ներդրումային գործունեության հետ, որոնք Բանկի ակտիվների պորտֆելի մեջ ավելացնում են պարտքային արժեթղթեր և այլ պարտքային գործիքներ: Ռիսկն առկա է նաև արտհաշվեկշռային ֆինանսական գործիքներում, ինչպիսիք են վարկային պարտավորությունները: Պարտքային ռիսկի կառավարումը և վերահսկողությունը իրականացվում է Բանկի Ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանման կողմից և հաշվետվությունները պարբերաբար ներկայացվում են Բանկի վարչությանը և յուրաքանչյուր միավորի ղեկավարին:

Բանկի ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը լավագույնս ներկայացնում է նրանց պարտքային ռիսկի առավելագույն ենթարկվածությունը՝ առանց հաշվի առնելու պահվող գրավը կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցները:

30.1.1 Պարտքային ռիսկի առավելագույն չափի կենտրոնացումներ

Աշխարհագրական սեգմենտներ

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի՝ պարտքային ռիսկերի կենտրոնացումները հաշվեկշռային արժեքներով՝ դասակարգված ըստ աշխարհագրական սեգմենտների:

Հազար ՀՀ դրամ

	ՀՀ	Ոչ ՏՀԶԿ երկրներ	ՏՀԶԿ	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	1,659,790	-	-	1,659,790
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	2,628,345	-	202,824	2,831,169
Հաճախորդներին տրված վարկեր	3,491,689	-	397,478	3,889,167
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	19,140	-	-	19,140
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	4,517,884	-	-	4,517,884
Այլ ակտիվներ	2,651	-	-	2,651
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	12,319,499	-	600,302	12,919,801
2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	14,201,895	-	9,823,602	24,025,497

Ակտիվները դասակարգվում են, հիմք ընդունելով այն երկիրը, որտեղ գործընկեր կողմը գրանցված է:

Արդյունաբերության ճյուղեր

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի՝ պարտքային ռիսկերի կենտրոնացումները հաշվեկշռային արժեքներով՝ դասակարգված ըստ տնտեսության ճյուղերի.

Հազար ՀՀ դրամ	Ֆինանսական կազմակերպություններ	Արդյունաբերություն	Շինարարություն	Առևտուր	Սպառողական ոլորտ	Գյուղատնտեսություն	Այլ	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	1,659,790	-	-	-	-	-	-	1,659,790
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	2,831,169	-	-	-	-	-	-	2,831,169
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	257,013	397,889	1,539,110	1,512,854	66,975	115,326	3,889,167
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	-	-	-	-	-	-	19,140	19,140
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	4,517,884	-	-	-	-	-	-	4,517,884
Այլ ակտիվներ	-	-	-	-	-	-	2,651	2,651
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	9,008,843	257,013	397,889	1,539,110	1,512,854	66,975	137,117	12,919,801
2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	21,929,933	122,495	103,096	723,995	1,099,611	-	46,367	24,025,497

30.1.2 Ռիսկի սահմանաչափերի վերահսկողություն և զսպողական քաղաքականություն

Բանկը կարգավորում է վարկային ռիսկի մակարդակները՝ մեկ փոխառուի կամ փոխառուների խմբի, ինչպես նաև վարկավորման ճյուղային կամ աշխարհագրական սեգմենտների գծով ընդունելի ռիսկի գումարների սահմանաչափեր սահմանելով:

Նման ռիսկերը պարբերաբար վերահսկվում են և դրանց կառավարումը ենթակա է վերանայման տարեկան կամ ավելի հաճախակի կտրվածքով: Ըստ ապրանքների, արդյունաբերության ճյուղերի և երկրների վարկային ռիսկի սահմանաչափերը հաստատվում են եռամսյակային կտրվածքով Բանկի Խորհրդի կողմից:

Մեկ վարկառուի գծով վարկային ռիսկի չափը, ներառյալ բանկերը և ֆինանսական կազմակերպությունները, ավելի սահմանափակված է Բանկի Խորհրդի կողմից սահմանված լրացուցիչ սահմանաչափերով հաշվեկշռային և հետհաշվեկշռային ռիսկերի համար, ինչպես նաև օրական սահմանաչափերով կապված առևտրային գործարքների հետ, ինչպիսիք են արտարժույթային ֆորվարդի պայմանագրերը: Ընթացիկ ռիսկերի ենթարկվելու սահմանաչափերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Վարկային ռիսկը նաև կառավարվում է վարկառուների և պոտենցիալ վարկառուների՝ մայր գումարի և տոկոսների վճարման կարողությունը պարբերաբար վերլուծելով և անհրաժեշտության դեպքում վարկի տրամադրման սահմանաչափերը փոխելով:

Ստորև ներկայացված են հատուկ հսկողության և զսպողական մի քանի այլ միջոցներ:

Գրավ

Բանկը կիրառում է բազմաթիվ միջոցներ վարկային ռիսկը զսպելու համար: Համընդհանուր գործելակերպ է հանդիսանում և հիմնական միջոցներից մեկն է համարվում տրամադրված դրամական միջոցների դիմաց գրավ վերցնելը: Բանկը կանոններ է սահմանում գրավի հատուկ տեսակների ընդունելի լինելու կամ ռիսկերի զսպման վերաբերյալ: Վարկերի և փոխատվությունների համար գրավի հիմնական տեսակներն են.

- Հիպոթեքային պայմանագրերով գրավադրվող անշարժ գույքը,
- Կազմակերպությունների գործառնական ակտիվները՝ շենքերը, պաշարները և դեբիտորական պարտքերը,
- Ֆինանսական գործիքները՝ պարտքային և բաժնային արժեթղթերը:

Կորպորատիվ կազմակերպությունների երկարաժամկետ ֆինանսավորումը և վարկավորումը հիմնականում ապահովվում են, ֆիզիկական անձանց գծով վերաձևակերպվող վարկային գծերը հիմնականում չեն ապահովվում: Ի լրումն, վարկային կորուստը նվազագույնի հասցնելու համար Բանկը վարկառուից լրացուցիչ երաշխիքներ է պահանջում, հենց որ համապատասխան անհատական վարկերի և փոխատվությունների արժեզրկման հատկանիշներ են նկատվում:

Վարկեր և փոխատվություններից տարբեր ֆինանսական ակտիվներ ապահովող գրավները որոշվում են ֆինանսական գործիքի բնույթով: Հիմնականում ֆինանսական հաստատություններին, հատկապես բանկերին, վարկեր և կանխավճարներ տրամադրելու համար գրավներ չեն պահանջվում: Բացառություն են կազմում այն գրավները, որոնք ձեռք են բերվել ըստ հետգնման պայմանագրերի և արժեթղթերի փոխառության գործարքներից: Պարտատոմսերը և այլ պարտքային արժեթղթերը հիմնականում չեն ապահովվում:

Համախառն վարկային պորտֆելի վերլուծությունն ըստ ապահովվածության.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Անշարժ գույք	3,722,169	2,119,923
Շրջանառու միջոցներ	114,000	-
Կազմակերպությունների երաշխիքներ	1,314	-
Ավտոմեքենա	14,297	9,365
Աշխատավարձով ապահովված	137,221	77,028
Ընդամենը վարկեր (համախառն)	3,989,001	2,206,316

Վերը նշված աղյուսակում ներկայացված արժեքները վարկերի հաշվեկշռային արժեքներն են, և պարտադիր չէ ներկայացնեն գրավների իրական արժեքը: Գրավների շուկայական արժեքների գնահատումները հիմնված են գրավի գնահատման վրա ըստ տրամադրված վարկերի ամսաթվի: Հիմնականում դրանք չեն թարմացվում մինչև վարկերը չգնահատվեն, որպես անհատապես արժեզրկված:

Պարտքային ռիսկ պարունակող պայմանական պարտավորություններ

Այս գործիքների հիմնական նպատակը անհրաժեշտության դեպքում հաճախորդներին միջոցներ տրամադրելն է: Երաշխիքները և ակրեդիտիվները ենթակա են նույն վարկային ռիսկին, ինչ վարկերը: Ապրանքային և թղթային ակրեդիտիվները՝ Բանկի գրավոր հավաստումներն են հաճախորդների անունից, որոնք թույլ են տալիս երրորդ անձանց գումարներ ստանալ քանակից հատուկ պայմանների կատարման դեպքում, ապահովված են դրանց հետ կապված ապրանքների առաքմամբ և հետևաբար դրանք ավելի ապահով են, քան ուղղակի տրամադրվող վարկերը:

Վարկի տրամադրման պայմանական պարտավորություններն իրենցից ներկայացնում են վարկային գծերի չօգտագործած մասերը:

Այս դեպքում, հնարավոր կորուստների գումարը, որ Բանկը կարող է կրել, հավասար է չօգտագործված վարկային գծերի գումարին:

Սակայն հնարավոր վնասի իրական գումարն ավելի փոքր է, քան չօգտագործված վարկային գծերի ընդհանուր գումարը, քանի որ վարկային պարտավորությունները տրամադրվում են վարկառուների կողմից վարկերի տրամադրման որոշակի ստանդարտների պահպանման դեպքում: Բանկը հետևում է պարտավորությունների մարման ժամկետներին, քանի որ երկարաժամկետ պարտավորությունները պարունակում են ավելի բարձր վարկային ռիսկ, քան կարճաժամկետ պարտավորությունները:

30.1.3 Արժեզրկում և պահուստավորման քաղաքականություն

Վարկերի արժեզրկման գնահատման հիմնական հատկանիշներն են մայր գումարի կամ տոկոսների վճարումների 90 օրից ավել ուշացումները, վարկառուների դրամական հոսքերի հետ կապված դժվարությունները, վարկային ռեյտինգների նվազումները, պայմանագրերի նախնական պայմանների խախտումները: Բանկը արժեզրկման գնահատումը կատարում է անհատապես և խմբային եղանակով:

Արժեզրկման անհատական գնահատում

Բանկը որոշում է յուրաքանչյուր անհատապես նշանակալի վարկի կամ փոխատվության համապատասխան պահուստի չափը անհատական հիմքով: Պահուստի գումարի որոշման ժամանակ հաշվի առնվող գործոններից են վարկառուի բիզնես ծրագրի

վստահելիությունը, ֆինանսական դժվարությունները հաղթահարելու կարողությունը, ծրագրված հասույթները և սպասվող շահաբաժինների վճարումները անվճարունակության դեպքում, այլ ֆինանսական օգնության հնարավորությունը, գրավի իրացվելի արժեքը, սպասվող դրամական հոսքերի ժամկետները: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, եթե չկանխատեսված հանգամանքները չեն պահանջում հատուկ ուշադրություն:

Արժեզրկման խմբային գնահատում

Խմբային գնահատումը կատարվում է ոչ նշանակալի վարկերի գծով (ներառյալ կրեդիտ քարտերը, հիպոթեքները և չապահովված սպառողական վարկերը), ինչպես նաև անհատապես նշանակալի վարկերի և փոխատվությունների գծով, որոնց համար դեռ չկան արժեզրկման ակնհայտ հատկանիշներ: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսվա դրությամբ՝ դասակարգված յուրաքանչյուր խմբի համար առանձին:

Խմբային գնահատումը հաշվի է առնում այն արժեզրկման գումարը, որը հնարավոր է առաջանա պորտֆելում, նույնիսկ եթե անհատական գնահատման մեջ արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն չկա: Արժեզրկման կորուստները գնահատվում են հաշվի առնելով հետևյալ տեղեկատվությունը՝ պորտֆելում կորուստների պատմությունը, ընթացիկ տնտեսական իրավիճակը, կորուստն առաջանալու և անհատապես բացահայտվելու մոտավոր ժամկետը, արժեզրկման դեպքում սպասվող վճարումները:

Ֆինանսական երաշխիքների և ակրեդիտիվների արժեզրկման գնահատումը և պահուստավորումն իրականացվում է նույն կերպ՝ ինչ վարկերինը:

Չարժեզրկված, ոչ ժամկետանց վարկեր և փոխատվություններ

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է չարժեզրկված և ոչ ժամկետանց վարկերի որակը՝ հիմնված կորուստների պատմության վրա:

Հազար ՀՀ դրամ

	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Հաճախորդներին տրված վարկեր		
Սպառողական	0.23%	0.25%
Հիփոթեք	3.64%	4.00%

Պարտքային ռիսկ պարունակող այլ ֆինանսական ակտիվների գծով 2012 և 2011թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը կորուստներ չի ունեցել:

Ժամկետանց, բայց չարժեզրկված վարկեր

Ժամկետանց են համարվում այն վարկերը և փոխատվությունները, որոնց գծով առկա են մի քանի օրյա չվճարումներ: Ժամկետանց վարկերի հիմնական մասն արժեզրկված չեն:

Ժամկետանց, բայց չարժեզրկված վարկերի ժամկետանց օրերի վերլուծությունն ըստ դասերի ներկայացվում է հետևյալ աղյուսակում.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
	Մինչև 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված վարկեր					
Սպառողական	3,253	-	-	-	3,253
Հիփոթեք	-	-	-	62,474	62,474
Ընդամենը	3,253	-	-	62,474	65,727

Հազար ՀՀ դրամ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
	Մինչև 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված վարկեր					
Սպառողական	904	-	-	-	904
Հիփոթեք	7,625	5,893	1,809	157,021	172,348
Ընդամենը	8,529	5,893	1,809	157,021	173,252

30.2 Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերը կամ իրական արժեքը կտատանվի այնպիսի շուկայական փոփոխականների պատճառով, ինչպիսիք են տոկոսադրույքները և արտարժույթի փոխարժեքները: Բանկը տարանջատում է շուկայական ռիսկերը առևտրային և ոչ առևտրային պորտֆելների: Առևտրային պորտֆելի շուկայական ռիսկը կառավարվում և վերահսկվում է VaR մեթոդով, որը արտացոլում է ռիսկի փոփոխականների միջև կախվածությունը: Ոչ առևտրային պորտֆելը կառավարվում և վերահսկվում է զգայունության վերլուծությունների օգնությամբ: Արտարժույթների կենտրոնացումներից բացի, Բանկը չունի շուկայական ռիսկի զգալի այլ կենտրոնացումներ:

30.2.2 Շուկայական ռիսկ – Ոչ առևտրային

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ծագում է այն հավանականությունից, որ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ուղղակիորեն կազդեն Բանկի ֆինանսական գործիքների հետ կապված դրամական միջոցների հոսքի և նրանց իրական արժեքի վրա: Բանկի Խորհուրդը սահմանել է որոշված ժամկետների համար տոկոսադրույքների ճեղքվածքների չափ: Գիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով, և հեջավորման ռազմավարություն է օգտագործվում դրանք սահմանված շրջանակներում պահելու համար:

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների արժեքը կտատանվի արտարժույթի փոխարժեքներում փոփոխությունների հետևանքով: Տնօրենների

Խորհուրդը սահմանել է սահմանաչափեր արտարժույթային դիրքերի համար: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով, և հեջավորման ռազամվարություն է օգտագործվում դիրքերը սահմանված շրջանակներում պահելու համար:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս այն արտարժույթները, որոնք կարող են ազդել 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների և դրանց կանխատեսված դրամական հոսքերի վրա: Վերլուծությունը հաշվարկվում է արտարժույթի ՀՀ դրամի նկատմամբ հնարավոր տատանումների ազդեցությունը, այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության վրա (կապված արտարժույթի նկատմամբ զգայուն ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխմամբ): Աղյուսակում հանդիպող բացասական արժեքը արտացոլում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում պոտենցիալ զուտ նվազում, մինչդեռ դրական արժեքը ցույց է տալիս պոտենցիալ զուտ աճ:

Չազար 33 դրամ	2012		2011	
	Փոփոխու-թյուն արտ-արժույթի փոխարժե-քում, տոկոս	Ազդեցու-թյունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Փոփոխու-թյուն արտ-արժույթի փոխարժե-քում, տոկոս	Ազդեցու-թյունը շահույթի վրա մինչև հարկումը
ԱՄՆ դոլար	+5%	(2,930)	+5%	(2,502)
Եվրո	+5%	1,826	+5%	1,221

Բանկի արտարժույթի ռիսկի վերլուծությունն ըստ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ունի հետևյալ տեսքը.

Չազար 33 դրամ

	33 դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ / թանկարժեք մետաղներ	Ոչ փոխարկելի արժույթ	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ 33 ԿԲ-ում	451,415	1,208,375	-	1,659,790
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	400,439	2,267,931	162,799	2,831,169
Յանձնարարներին տրված վարկեր	3,256,561	632,606	-	3,889,167
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	19,140	-	-	19,140
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	4,517,884	-	-	4,517,884
Այլ ակտիվներ	2,651	-	-	2,651
	8,648,090	4,108,912	162,799	12,919,801
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	68,610	2,360,502	375	2,429,487
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	403,863	1,788,285	-	2,192,148
Այլ պարտավորություններ	112,069	-	-	112,069
	584,542	4,148,787	375	4,733,704
	8,063,548	(39,875)	162,424	8,186,097
Զուտ դիրք 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
	488,652	591,531	-	1,080,183

Հազար ՀՀ դրամ

	ՀՀ դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ / թանկարժեք մետաղներ	Ոչ փոխարկելի արժույթ	Ընդամենը
պարտավորություններ 2012 թ. դեկտեմբերի 31-ին				
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	9,015,033	5,664,761	9,345,703	24,025,497
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	622,400	5,690,377	9,193,860	15,506,637
Չուտ դիրք 2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	8,392,633	(25,616)	151,843	8,518,860
Պարտքային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ 2011թ. դեկտեմբերի 31-ին	296,350	120,614	-	416,964

Ազատ փոխարկելի արտարժույթը հիմնականում ներկայացնում է ԱՄՆ դոլարը, բայց ներառում է նաև ՏՀԶԿ-ի երկրների արժույթները: Ոչ փոխարկելի գումարները վերաբերվում են ԱՊՀ երկրների արժույթներին, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետությանը:

30.3 Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը կապված է Բանկի ֆինանսական պարտավորությունները ժամանակին մարելու կարողությամբ նորմալ և սթրեսային իրավիճակներում: Այս ռիսկի զսպման նպատակով Բանկը ներգրավում է լրացուցիչ ֆինանսական միջոցներ, ի լրումն իր հիմնական ավանդային բազայի, կառավարում է ակտիվները հաշվի առնելով իրացվելիության ռիսկը և վերլուծում է ապագա դրամական հոսքերը և իրացվելիությունը օրական կտրվածքով: Սա ներառում է նաև սպասվելիք դրամական հոսքերի գնահատումները և բարձր իրացվելի ապահովվածության հասանելիությունը, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորում ստանալու նպատակով:

Բանկը պահում է բարձր իրացվելի և ապակենտրոնացված ակտիվների պորտֆել, որը կարող է հեշտությամբ կանխիկացվել դրամական հոսքերի չկանխատեսված ընդհատման դեպքում: Բանկն ունի նաև ապահով վարկային գծեր, որ նա կարող է օգտագործել իրացվելիության կարիքները բավարարելու համար: Բացի այդ Բանկը ՀՀ կենտրոնական բանկում պահում է իր որոշ դրամով պարտավորությունների 8%-ի և որոշ արտարժույթով պարտավորությունների 12%-ի չափով պահուստավորման գումար (տես ծանոթագրություն 14-ը): Իրացվելիության դիրքը գնահատվում և կառավարվում է տարբեր սցենարների դեպքում, հաշվի առնելով սթրես գործոնները կապված շուկայի հետ ընդհանրապես և Բանկի հետ մասնավորապես:

Բանկի իրացվելիության կառավարումը պահանջում է հաշվի առնել իրացվելի ակտիվների այն մակարդակը, որն անհրաժեշտ է պարտավորությունները մարելու համար ըստ ժամկետների, ապահովել ֆինանսավորման տարբեր աղբյուրների հնարավորությունը, ֆինանսավորման արտակարգ պլանի առկայությունը և վերահսկել հաշվեկշռային իրացվելիության նորմատիվները կանոնակարգային պահանջներին համապատասխան: Բանկը հաշվարկում է իրացվելիության ցուցանիշները ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջներին համապատասխան:

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ցուցանիշները հետևյալն են.	Աուդիտ չարված	
	2012, %	2011, %
Ն21- Ընդհանուր իրացվելիություն (Բարձր իրացվելի ակտիվներ/ Ընդհանուր ակտիվներ)	46.64	65.85
Ն22- Ընթացիկ իրացվելիություն (Բարձր իրացվելի ակտիվներ/ցպահանջ պարտավորություններ)	159.47	168,81

Ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունը՝ ըստ միջև մարումը մնացած ժամկետների

Ստորև ներկայացվում է 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի չգեղջված ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը՝ հաշվեկշռի ամսաթվից մինչև պայմանագրերում նշված մարմանը մնացած ժամկետների համաձայն: Տես ծանոթագրություն 29-ը այս պարտավորությունների մարման սպասվելիք ժամկետների համար: Ցպահանջ վճարումները դասակարգված են այն ենթադրությամբ, որ վճարումը կպահանջվի անմիջապես: Սակայն Բանկի ղեկավարությունը կարծում է, որ շատ հաճախորդներ անմիջապես վճարում չեն պահանջի, և աղյուսակը չի արտացոլում սպասվող դրամական հոսքերը Բանկի կողմից ավանդների պահպանման պատմությամբ:

Հազար ՀՀ դրամ

	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	1 - 3 ամիս	3 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի Ընդամենը
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ					
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	2,429,487	-	-	-	- 2,429,487
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	2,050,818	47,867	95,144	-	- 2,193,829
Ընդամենը չգեղջված ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	4,480,305	47,867	95,144	-	- 4,623,316

Հազար ՀՀ դրամ

	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	1 - 3 ամիս	3 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի Ընդամենը
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ					
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	12,871,950	511,543	-	-	- 13,383,493
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	1,908,556	20,886	63,068	-	100 1,992,610
Ընդամենը չգեղջված ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	14,780,506	532,429	63,068	-	100 15,376,103

30.4 Գործառնական ռիսկ

Գործառնական ռիսկը ուղղակի կամ անուղղակի կորստի ռիսկն է, որն առաջանում է պատճառների լայն բազմազանությունից՝ կապված Բանկի ֆինանսական գործիքների մեջ ներգրավվածության, գործընթացների, անձնակազմի, տեխնոլոգիաների և ենթակառուցվածքների հետ, և արտաքին գործոններից՝ բացառությամբ վարկային, շուկայական և իրացվելիության ռիսկերի, ինչպիսիք են իրավական և կարգավորիչ պահանջները և կորպորատիվ վարքագծի ընդհանուր ընդունված չափանիշները:

Բանկի նպատակն է կառավարել գործառնական ռիսկը՝ ֆինանսական վնասներից և հեղինակության կորստից խուսափումը հավասարակշռելով ռիսկի կառավարման ծախսային արդյունավետության հետ:

Գործառնական ռիսկի կառավարմանն ուղղված վերահսկողության մշակման և իրականացման հիմնական պատասխանատվությունը կրում է Ռիսկերի կառավարման և մեթոդոլոգիայի բաժինը: Այս պատասխանատվությունը ուղեկցվում է գործառնական ռիսկի կառավարման համար համընդհանուր չափանիշների մշակմամբ հետևյալ ոլորտներում՝

- կարգավորիչ և այլ իրավական պահանջների համապատասխանեցում, ներառյալ ՀՀ ԿԲ ներքին վերահսկողության համակարգի վերաբերյալ նվազագույն պահանջները,
- վերահսկողական մեխանիզմների և ընթացակարգերի փաստաթղթավորում,
- առաջացած գործառնական ռիսկերի պարբերաբար գնահատման պահանջներ, ինչպես նաև ռիսկերի կառավարմանն ուղղված ընթացակարգերի համապատասխանություն,
- գործառնական կորուստների զեկուցման պահանջներ և առաջարկվող մեղմացուցիչ գործողություններ,
- արտակարգ իրավիճակների ծրագրերի մշակում,
- վերապատրաստում և մասնագիտական զարգացում,
- էթիկայի և գործարար չափանիշներ,
- ռիսկերի մեղմացում:

Բանկի ստանդարտների համապատասխանությունը ուղեկցվում է ներքին աուդիտի կողմից իրականացվող պարբերական դիտարկումներով: Ներքին աուդիտի դիտարկումների արդյունքերը քննարկվում են Բանկի ղեկավարության այն ներկայացուցչի հետ, որին դրանք վերաբերում են: Դիտարկումների ամփոփագրերը ներկայացվում են Խորհրդին:

31 Կապիտալի համարժեքություն

Բանկը պահպանում է ակտիվ կառավարվող կապիտալի կառուցվածք բանկային գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու համար: Բանկի կապիտալի համարժեքությունն այլ միջոցների հետ մեկտեղ վերահսկվում է նաև օգտագործելով 1988թ. Բանկային Վերահսկողություն Բազելյան Հանձնաժողովի, ինչպես նաև ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հաստատված կանոնները և նորմատիվները:

Բանկի կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են համոզվել, որ Բանկի կապիտալը համապատասխանում է հաստատված պահանջներին, և որ Բանկը պահպանում է ամուր վարկային վարկանիշ և առողջ կապիտալի ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու և բաժնետերերի շահույթը առավելագույնի հասցնելու համար:

Բանկը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համապատասխան ճշգրտումները տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի փոփոխությանը համապատասխան: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ փոփոխելու համար Բանկը կարող է փոփոխել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժինների գումարը, կապիտալը վերադարձնել բաժնետերերին կամ բաժնետոմսեր թողարկել: Նախորդ տարիների համեմատ նպատակներում, քաղաքականությունում և գործընթացներում փոփոխություններ չեն եղել:

ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից ընդհանուր կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների միջև նվազագույն հարաբերակցությունը սահմանվում է 12%:

Ընդհանուր կապիտալը կազմված է հիմնական կապիտալից, որը ներառում է բաժնետիրական կապիտալը, չբաշխված շահույթը, այդ թվում ընթացիկ տարվա շահույթը, գլխավոր պահուստը: Կապիտալի մեկ այլ բաղադրիչ է լրացուցիչ կապիտալը, որը ընդգրկում է վերագնահատման պահուստները:

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ըստ ռիսկերի կշիռների՝ դասակարգված համաձայն վարկային, շուկայական և գործառնական ռիսկերի գնահատման:

2012 և 2011թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ընդհանուր կապիտալի, ռիսկով կշռված ակտիվների և կապիտալի համարժեքության նորմատիվի չափերը՝ հաշվարկված համաձայն ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջների, ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	Աուդիտ չարված	
	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Հիմնական կապիտալ	8,668,010	8,175,464
Լրացուցիչ կապիտալ	5,559	1,450
Ընդամենը՝ ընդհանուր կապիտալ	8,673,569	8,176,914
Ռիսկով կշռված ակտիվներ	9,108,327	7,192,476
Կապիտալի համարժեքության նորմատիվ	95,22%	113.69%

Ժամանակաշրջանի ընթացքում Բանկը պահպանել է կապիտալի համարժեքության նկատմամբ բոլոր պահանջները:

2009թ. հունվարի 1-ից ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանվում է ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափ 5,000,000 ՀՀ դրամ գումարով:

